

Juho Silventoinen

Come Fly with Me!

Ilmavoimien big bandin kansainvälistymissuunnat ja
-suunnitelmat

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Muusikko (AMK)

Musiikin tutkinto-ohjelma

Opinnäytetyö

15.11.2023

Tiivistelmä

Tekijä:	Juho Silventoinen
Otsikko:	Come Fly with Me! – Ilmavoimien big bandin kansainvälis- tymissuunnat ja -suunnitelmat
Sivumäärä:	49 sivua
Aika:	15.11.2023
Tutkinto:	Muusikko (AMK)
Tutkinto-ohjelma:	Musiikin tutkinto
Suuntautumisvaihtoehto:	Musiikin esittäminen (pasuuna)
Ohjaaja:	Lehtori Jukka Väisänen
Arvioija:	Lehtori Jere Laukkanen

Opinnäytetyöni tarkoituksena on kartoittaa Ilmavoimien big bandin kansainvälisen yhteistyön edellytyksiä sekä sen luontevimpia muotoja ja maantieteellisiä suuntia. Työssä selvitän, mitkä sotilassoittokunnissa toimivat big bandit olisivat Ilmavoimien big bandille tarkoituksenmukaisimpia yhteistyökumppaneita sekä vaadittavat edellytykset yhteistyöhankkeiden käynnistämiseksi.

Työni perustuu laajaan joukkoon kirjallisia lähteitä sekä kahteen asiantuntijahaastatteluun. Ensi vaiheessa rajasin tutkittavan maantieteellisen toimintaympäristön ja kartoitin alueen sotilasmusiikin piirissä toimivan big band -kentän. Toisessa vaiheessa haastattelin asiantuntijoina Ilmavoimien big bandin tiedottajaa Merja Kokkoa sekä Metropolian kansainvälisten asioiden asiantuntijaa Tia-Maria Sjöblomia.

Työn tuloksena on toimenpide-ehdotus Ilmavoimien big bandin kansainvälisen toiminnan kehittämiseksi. Sen käytettävyys on korkeimmillaan työn valmistumishetkellä, mutta on varsin vähäisillä päivityksillä käyttökelpoinen tulevaisuudessakin. Ehdotelma on lisäksi sovellettavissa ja laajennettavissa minkä tahansa muun orkesterin kansainvälistymisohjelmaksi.

Pääasiallisen tehtävän lisäksi välivaiheen tuloksena on työssä myös syntynyt tietävästi ensimmäinen suomenkielinen kartoitus Euroopan maiden sotilassoittokunnissa toimivista big bandeista.

Avainsanat: Big band, Ilmavoimien big band, jazz, kansainvälisyys, kansainvälinen yhteistyö, sotilasmusiikki, sotilassoittokunnat

Abstract

Author: Juho Silventoinen
Title: Come Fly with Me! – The Plans and Directions for International Collaboration for The Finnish Air Force Big Band
Number of Pages: 49 pages
Date: 15 November 2023

Degree: Bachelor of Culture and Arts
Degree Programme: Music
Specialisation Option: Performance
Supervisor: Jukka Väisänen, MMus
Examiner: Jere Laukkanen, MMus

My bachelor's project examines the possibilities and conditions of international collaboration for the Finnish Air Force Big Band, as well as its most natural forms and geographical directions. The project report explores the field of big bands in military music, defines the most compatible collaborators within the industry, and determines the preconditions for initiating the collaboration.

At first, I defined the operating environment to be examined, and identified the military big bands operating in the said environment. Then I interviewed two experts – Merja Kokko and Tia-Maria Sjöblom. Kokko is the information officer of the Finnish Air Force Big Band, whereas Sjöblom works as the International Affairs Specialist at the Metropolia University of Applied Sciences.

In addition to two expert interviews, the project refers to an extensive amount of literature on the subject. The decision to use this approach was based on the observation that the field of modern military big bands has not been examined before this project. Most studies in the field of military music have only focused on symphonic bands.

In order to improve the international operations of the Finnish Air Force Big Band, the results of this work include a proposal for action. Although the usability of the proposal is the highest when the work is published, the results may be applicable in the future with minor updates. The proposal may as well be expanded for the internationalization program for any other orchestra.

Besides the major objective of this study, the intermediate stage of this project report includes the first comprehensive study of big bands in European military music. No previous study has thoroughly investigated this particular operating environment.

Keywords: big band, The Finnish Air Force Big Band, international collaboration, internationality, jazz, military bands, military music

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Tutkimuskysymykset	1
1.2	Tutkimusmenetelmä	2
2	Tietoperusta	3
2.1	Sotilasmusiikki	3
2.2	Big band	4
2.3	Ilmavoimien big band	6
2.4	Puhallinorkesteri	7
3	Sotilasmusiikin tarkoitus	8
3.1	Miksi big band -musiikki voi olla sotilasmusiikkia?	8
4	Sotilasmusiikki ja kansainvälisyys	11
4.1	Kansainvälisen toiminnan piirteitä musiikkialalla	11
4.2	Sotilasmusiikin toimintaympäristön maakohtainen tarkastelu	13
4.2.1	Maat, joiden sotilasmusiikissa on big band -toimintaa	14
4.2.2	Maat, joiden sotilasmusiikissa ei ole big band -toimintaa	20
5	Kansainvälisyys ja sen tavoitteet, case Ilmavoimien big band	25
6	Tulosten kuvaus ja analyysi	29
6.1	Huomiot kirjallisesta aineistosta	29
6.2	Hyvän yhteistyökumppanin tekijät	30
6.3	Yhteistyökumppanien valintakriteerit	31
6.4	Kumppaniehdokkaiden joukon rajaaminen	33
7	Toimenpide-ehdotus	34
8	Johtopäätökset ja pohdinta	36
	Lähteet	39

1 Johdanto

Suomen puolustusvoimat on juuri nyt kansainvälisesti kiinnostavampi kuin koskaan nykyisen rauhan aikana. Tämä on osaltaan seurausta Suomen liittymisestä puolustusliitto Natoon. Koko maanpuolustusta pienemmässä kuvassa myös suomalaisen sotilasmusiikin olisi tämän mielenkiintoarvon myötä mahdollista kehittää ja laajentaa toimintaansa kansainvälisesti. Otollisin aika on käsillä juuri nyt tätä kirjoitettaessa: uutuuden viehätys ei kestä ikuisesti.

Siinä missä perinteisen sotilasmusiikin malli on länsimaisen taidemusiikin tapaan otettu Suomeen Euroopasta, yhdysvaltalaisperäisen big band -musiikin on veistelty journalistisessa mediassakin olevan Nato-yhteensopivaa (Kettunen, 2023). Vaikka asevoimat on useissa länsimaissa hyvin merkittävä muusikoiden työllistäjä, sotilassoittokuntiin kuuluvat big bandit tunnetaan monesti heikommin kuin siviilissä toimivat verrokkinsa. Eurooppalaisista sotilaskontekstissa toimivista big bandeista on ylipäättään hyvin vähän koottua tietoa, saati kattavaa tutkimusta.

Tässä opinnäytetyössä käsitellään näitä molempia tarpeita ja syvennyttään lisäksi musiikkialan instituutioiden kansainväliseen toimintaan. Huomio keskittyy erityisesti työn aihevalinnassa ohjanneeseen Ilmavoimien big bandiin, jonka kansainvälistymisen edellytyksiä työssä myös tutkitaan.

1.1 Tutkimuskysymykset

Missä länsimaissa sotilasmusiikki sisältää big band -toimintaa ja millaista se on?

Miksi kansainvälinen yhteistyö ja rajat ylittävä profiloituminen on merkityksellistä tai hyödyllistä?

Mitkä olisivat mielekkäitä kansainvälisen yhteistyön kumppaneita Ilmavoimien big bandille?

Millainen kansainvälinen yhteistyö olisi Ilmavoimien big bandille tarkoituksenmukaisinta?

1.2 Tutkimusmenetelmä

Työ on luonteeltaan tutkimuksellinen kehittämishanke. Sirpa Tuomi (2022) määrittelee tutkimustyyppisten opinnäytetöiden ja työelämän kehittämistoiminnan kenttien olevan osittain päällekkäiset, ja näiden kenttien leikkauksesta voidaan tehdä niin sanottuja toiminnallisia opinnäytetöitä. Ne ovat joko kehittäväää tutkimusta tai tutkimuksellista kehittämistoimintaa (Tuomi, 2022). Tässä hankkeessa on laadittu ehdotus toimenpiteistä, joilla työn aihevalinnassa ohjannut Ilmavoimien big band pääsee mahdollisesti lähemmäs aihepiiriä koskevia omia tavoitteitaan.

Tutkimukseni pitimiksi olen kartoittanut alan toimintaympäristön rajatulla maantieteellisellä alueella ja haastatellut kaksi asiantuntijaa. Näiden haastattelujen avulla selvitetään kansainvälistymiseen liittyviä tekijöitä, muiden muassa yhteistyötä koskevat tavoitteet ja toiveet sekä keinot valikoida laadullisesti parhaat yhteistyökumppanit olemassa olevista verrokkiyhteistä.

Tarkasteltavien maiden tuottamasta sotilasmusiikista on muodostettu kokonaiskuva. Erityisesti on kartoitettu soittokuntien rytmimusiikkitoimintaa¹ ja seulottu sen joukosta esiin big bandin muotoa ja perinnettä toteuttava toiminta. On selvitetty, onko soittokunnan toiminta kokoaikaista ammattimaista soittotoimintaa, ja onko sen puitteissa tapahtuva big band -toiminta soittokunnan pääasiallista

¹ Rytmimusiikilla tarkoitetaan yleisesti afroamerikkalaiseen musiikkiperinteeseen lukeutuvaa musiikkia. Sen synonyyminä käytetään usein kevyttä musiikkia. Kurkela (2018) määrittelee laajemmin rytmimusiikin tarkoittamaan kaikkea länsimaisen taidemusiikin kaanonin ulkopuolista musiikkia. Tässä työssä termin merkitys painottuu juuri afroamerikkalaiseen traditioon.

toimintaa. Tiedonhaku on suoritettu julkisista verkkoaineistoista ja viranomaislähteistä.

Kirjallisen aineiston tueksi haastattelin Ilmavoimien big bandin tiedottajaa Merja Kokkoa, joka on toimensa puolesta paras asiantuntija Ilmavoimien big bandin kansainvälistymistä, näkyvyyttä ja niihin liittyviä pyrkimyksiä koskien. Lisäksi haastattelin Metropolia Ammattikorkeakoulun kansainvälisten asioiden koordinaattoria Tia-Maria Sjöblomia, jolla on pitkäaikainen kokemus myös musiikkialan yhteistyötahojen kansainvälistämisprosesseista.

Haastattelut toteutettiin case-haastatteluina. Kokko haastateltiin kasvokkain, Sjöblom puolestaan Zoom-verkkokokousohjelman välityksellä. Kumpikin haastattelutilanne on äänitetty älypuhelimien sanelimeen ja purettu edelleen Word-tekstinkäsittelyohjelmaan.

Työssä tehtävä tutkimus on rajattu tarkastelemaan yksinomaan normaaliolojen toimintaa. Poikkeusolojen toimintaa työssä ei tutkita tai muutoin käsitellä, julkisiin aineistoihin nojaava tietoperusta pois lukien.

Opinnäytetyön tekemisestä on informoitu Puolustusvoimien ylikapellimestaria, musiikkieverstiluutnantti Pasi-Heikki Mikkolaa.

2 Tietoperusta

Tutkimuksessa käsitellään sotilasmusiikin alalla toimivia big bandeja. Seuraavissa alaluvuissa esitellään työssä esiintyvät ja aiheeseen liittyvät keskeiset käsitteet. Lisäksi taustoitetaan sotilasmusiikin olemassaolon tarkoituksia ja sen yhteys big band -perinteeseen.

2.1 Sotilasmusiikki

Sotilasmusiikki on monisyinen käsite, jonka oikeellisimmasta määritelmästä on runsaasti erilaisia käsityksiä. Määritelmistä laajin ja nykyisiin oloihin

todenmukaisin on johdettavissa jo käsitteestä itsestään: sotilasmusiikki on sotilaiden soittamaa musiikkia. Tämä määritelmä on laajasti kannatettu: esimerkiksi historioitsija Jussi-Pekka Aukia (2018) määrittelee suomalaisen sotilasmusiikin historiahankkeessa sotilasmusiikin tarkoittamaan kaikkea musiikkia, mitä sotilasorkesterit ja -soittajat ovat esittäneet. Sotilasmusiikkia soittavaa orkesteria nimitetään sotilassoittokunnaksi, usein myös lyhyemmin soittokunnaksi – on tosin huomattava, että läheskään kaikki soittokunniksi itseään kutsuvat orkesterit eivät koostu sotilaista.

Suomessa soittokuntakokoon järjestäytyneen sotilasmusiikin perinteet alkavat jo Ruotsin vallan ajan lopulta. Muualla maailmassa ne ovat vieläkin pidemmät. Tarve pitää soittajia armeijan leivissä on koko sotilasmusiikin historian ajan kunnut hyvin käytännöllisistä lähtökohdista: soittotoiminnan tarve on usein liittynyt sodankäyntiin tai siihen varautumiseen. (Laitinen, 2020). Soittajat ovat soittonsa kautta välittäneet komentoja ja viestejä, nostattaneet henkeä ja toisaalta myös viihdyttäneet yleisöään, oli kyse sitten henkisestä helpotuksesta taistelevien joukkojen parissa tai kotirintaman luonteen lujittamisesta.

Rauhan aikana sotilasmusiikki kautta maailman on keino tuoda asevoimia lähemmäs tavallisen kansan arkea, edistää armeijaan liittyvää positiivista mielikuvaa ja osaltaan myös vahvistaa maanpuolustustahtoa. Laitisen (2020) määritelmän soittokunnan varautumisesta voi lukea täyttyvän tässäkin, vaikka kyse onkin kaukana tositalanteesta olevasta ennaltaehkäisevästä toiminnasta.

2.2 Big band

Big band tarkoittaa suurta orkesteria, joka sisältää rytmisektion sekä trumpetti-, pasuuna- ja saksofonisektiot. Tyypillisimmin big band soittaa jazzia ja muuta afroamerikkalaista rytmimusiikkia. Big band -kokoonpano vakiintuneimmassa muodossaan sisältää neljä trumpettia, neljä pasuunaa, viisi saksofonia ja rytmisektion. Rytmisektion jäseniä ovat rummut, basso, piano ja kitara. Etenkin säestävissä tekstuurissa pianon ja kitaran roolit voivat olla osin päällekkäiset, minkä vuoksi osa big bandeista on jättänyt niistä jommankumman kokoonpanonsa

ulkopuolelle. Nelijäseninen rytmisektio ei kuitenkaan ole big bandeissa tavaton. (Tomaro & Wilson, 2009, s. 192–204)

Big bandien kehityksen voidaan katsoa alkavan 1910-luvun lopulta. Collier (2002) mainitsee Ferde Grofén tuoneen tuolloin rumpali Art Hickmanin tanssi-bändiin ajatuksen orkestroida kaksi saksofonistia soittamaan sektiona. Saksofonistit balansoitiin soittamaan muita instrumentteja vastaan, ja tästä vastakkainasettelusta tuli myöhemmin big band -sovittamisen peruskäytäntö. Klassisen koulutuksen saanut Paul Whiteman rekrytoi Grofén orkesteriinsa jatkamaan tämän Hickmanin kanssa tekemää työtä. Whiteman kutsui tätä jazzin ja länsimaisen taidemusiikin estetiikkoja yhdistelevää tyyliä sinfoniseksi jazziksi, joka muodosti pohjan big bandien synnylle. 1920-luvun alkupuolella sinfonisesta jazzista tuli ilmiömäisen suosittua, ja se alkoi vallata alaa New Orleans -tyyliltä. (Collier, 2002).

Grofén ja Whitemanin jalanjäljissä tuli lukuisia nuoria Duke Ellingtonin ja Fletcher Hendersonin kaltaisia orkesterinjohtajia, jotka sovittajineen kehittivät tyyliä eteenpäin ja korostivat jazzin painoarvoa yli sinfonisen jazzin klassisten vaikutteiden. Näitä uusia bändejä kutsuttiin nimellä *hot bands*. Ne olivat nykyisin tunnettuja big bandeja pienempiä, mutta olivat kasvaneet 1930-luvun alkuun mennessä noin 14-henkisiksi, joista noin kymmenen oli puhaltajia. Pasunistien määrän noustua tuolloin kolmeen heitä voitiin sovituksellisesti alkaa käsitellä omana, trumpeteista erillisenä sektionaan. 1940-luvulle tultaessa big bandin peruskokoonpano oli kasvanut jo lähestulkoon nykymittaan – vain viides saksofonisti on vakiintunut big band -kokoonpanoon myöhemmin. (Collier, 2002).

Yhdysvaltalaiset massat näkivät jazzin ensi sijassa tanssimusiikkina (Collier, 2002). Myös Suomessa big bandeja kutsuttiin niiden ensimmäisinä vuosikymmeninä *suuriksi tanssiorkestereiksi*. Tämä tapa on sittemmin vanhentunut, ja englanninkielinen nimi big band on vakiintunut suomen kieleen sellaisenaan.

2.3 Ilmavoimien big band

Ilmavoimien big band (hallinnollisesti viralliselta nimeltään Ilmavoimien soittokunta) on vuonna 1977 perustettu sotilassoittokunta (kuva 1). Se on Suomen sotilassoittokunnista ainoa, joka on erikoistunut viihde- ja rytmimusiikkiin. Sen kotipaikka on Jyväskylässä Tikkakoskella. Big band -musiikki on ollut alusta asti osa soittokunnan toimintaa, mutta puolustusvoimauudistuksen yhteydessä vuonna 2014 sen rooli kasvoi. (Puolustusvoimat, 2022; ei pvm. a; b).

Kuva 1. Ilmavoimien big band (Puolustusvoimat / Kilpijoki & Leppänen, 2023, muokattu).

Big bandin säännöllisiä julkisia esiintymisiä ovat muiden muassa Aalto-konserttisarja ja Puolustusvoimien kesäkiertue. Aalto-sarjaa on esitetty Jyväskylässä vuodesta 2008 alkaen ja myös muualla big bandin soittotoiminta-alueella vuodesta 2018 alkaen. Edellisten lisäksi Ilmavoimien big band osallistuu maanpuolustustapahtumiin ja tekee osaltaan Ilmavoimien pr-työtä. Vaikka kokoonpano esiintyykin yleisimmin big bandina, sillä on valmiudet esittää myös

puhallinorkesterimusiikkia tilaisuuden luonteen niin vaatiessa. (Puolustusvoimat, ei pvm. a, b)

2.4 Puhallinorkesteri

Puhallinorkesteri on kokoonpano, joka koostuu puupuhaltimista, vaskipuhaltimista ja lyömäsoittimista. 1700-luvun loppupuolella tällainen kokoonpano tunnettiin englanniksi nimellä *military band* (suom. sotilassoittokunta), millä pyrittiin kuvaamaan kokoonpanon tyyppiä sotilasstatuksen varsinaisen alleviivaamisen sijaan. Samanlaisten siviilisoittajista muodostettujen kokoonpanojen yleistyessä etuliite *military* ei kuitenkaan ollut enää myöhemmin kovin edustava. (Suppan, 2001). Nykyään kokoonpanoa kutsutaan englanniksi muun muassa nimillä *wind band*, *symphonic band* ja *concert band*.

Toisin kuin esimerkiksi big bandin kohdalla, puhallinorkesterin kokoonpano ei ole vakiintunut yhteen universaaliin normiin soittajien määrän suhteen. Eroavaisuuksia eri maiden, aikakausien ja ylipäätään eri orkesterien välillä on jonkin verran. Yhdistävä tekijä eri aikakausien puhallinorkesterien välillä on kuitenkin yhdistelmä puu- ja vaskipuhaltimia sekä erilaisia lyömäsoittimia. Myös tekniikan kehittyminen ja uudet keksinnöt ovat muokanneet kokoonpanoa: esimerkiksi Ison-Britannian sotilassoittokunnat standardoitiin vuonna 1921 pidetyssä konferenssissa niin, että alttorvet poistettiin kokoonpanosta ja korvattiin saksofoneilla. Käytännössä muutos oli käynnistynyt paikoin jo aiemmin. (Suppan, 2001)

Suomalaisittain puhallinorkesteri ja sinfoninen puhallinorkesteri ovat keskenään synonyymejä. Huomattavaa on, että vaikka suomeksi puhutaan orkesterista, englanniksi puhallinorkesterin nimessä on lähes aina sana *band*. Termi *concert band* on suomennettavissa suoraan konserttisoittokunnaksi, jollaiseksi nimitetään muun muassa Puolustusvoimien varusmiessoittokunnan sinfonista puhallinorkesteria (Puolustusvoimat, ei pvm. c).

3 Sotilasmusiikin tarkoitus

Sotilasmusiikin tehtävät voidaan jakaa karkeasti sisäisiin ja ulkoisiin tarpeisiin. Kummankin sisältö vaihtelee maakohtaisesti jonkin verran riippuen muun muassa siitä, onko maassa täytettävänä kuninkaallisen hovin musiikkitarpeita. Bannisterin (1994) mukaan sisäisiin tehtäviin kuuluvat musiikin tuottaminen asevoimien tarpeisiin ja muihin valtiollisiin seremonioihin sekä vahvuudessa olevien sotilaiden musiikillinen hengennostattaminen. Ulkoisia tehtäviä ovat esimerkiksi rekrytointitapahtumiin osallistuminen sekä asevoimien maineenhallintaan tähtäävät esiintymiset (Bannister, 1994). Jako sisäiseen ja ulkoiseen ei ole kuitenkaan täysin yksiselitteinen: sama tapahtuma voi täyttää niin sisäisiä kuin ulkoisia tavoitteita.

Moderni sotilassoittokunta on paljon muutakin kuin marsseja ja hymnejä puhkuva varuskunnan piskuinen soitto-osasto. Vaikka tyypillisin kokoonpano on muodostunut lähtökohtanaan soveltuvuus marssisoittoon, muokkautuu ajanmukainen soitto-kunta myös pienempiin kokoonpanoihin, kuten kamariyhtyeisiin, ja rytmimusiikkiin, kuten esimerkiksi big bandiksi. (Boyle, 2004). Toiminnan ja koko toimialan monipuolisuuden korostamisen nähdään olevan myös vahva valtti sotilasmusiikkialan rekrytoinnissa, joka on Suomessa kärsinyt monenlaisista ongelmista (Varis, 2021).

3.1 Miksi big band -musiikki voi olla sotilasmusiikkia?

Jazzin ja sotilasmusiikin yhteys on pitkä, yli sata vuotta vanha. Sen voidaan katsoa alkaneen yhdysvaltalaisesta säveltäjästä ja orkesterinjohtajasta James Reese Europesta. Hänen meriittinsä ovat mittavat: lukuisten säveltämiensä hittien lisäksi hän muun muassa johti ensimmäistä yksinomaan mustista muusikoista koostunutta orkesteria ja kuoroa Carnegie Hallissa. Lisäksi hänen rooliaan pidetään merkittävänä ragtimen murroksessa kohti jazzia sekä foxtrot-tanssin kehityksessä. (Badger, 2001)

Europe päätyi myöhemmin asevoimien leipiin ja 369:n jalkaväkirykmentin soittokunnan johtoon. Vuonna 1918 soittokunta komennettiin Ranskaan, jossa eurooppalaiset kuuluivat Europan johtamana ragtimea, jazzia ja bluesia ensimmäistä kertaa koskaan. Vain vuotta myöhemmin Europe kuoli bändinsä jäsenen puukottamana. (Badger, 2001)

Varsinaisten big bandien ja sotaväen liitto polveutuu legendaariseen jazzpasunistiin ja orkesterinjohtajaan, yhdysvaltalaiseen Glenn Milleriin. Siviilissä mainetta niittänyt isänmaallinen muusikko halusi kerätä osaamisellaan ja nimeään kantaneella orkesterillaan rahaa Yhdysvaltojen armeijalle toisen maailmansodan aikana. Vuodesta 1940 lukien hän järjestikin orkestereineen useita julkisia *sotaobligatioiltoja* (engl. War Loan Rallies). Samaa tekivät useat muut maineikkaiden muusikoiden johtamat big bandit. Miller halusi lopulta itsekin värväytyä – 38-vuotiaana silmälasipäisenä miehenä häntä ei ollut kutsuttu muutoin palvelukseen. (Newton, 2000)

Laivasto ei ollut Millerin musiikillisista palveluksista kiinnostunut, mutta maavoimiin hänet haluttiin ”virtaviivaistamaan nykyistä sotilasmusiikkia”. Millerin ja prikaatikenraali Charles D. Youngin välisessä kirjeenvaihdossa, johon Newton (2000) viittaa, tehdään tiettäväksi tuolloin palvelleiden sotilaiden tyytymättömyys maavoimien soittokuntien yhä tuolloin esittämään musiikkiin, ”jota heidän isänsä kuuntelivat 25 vuotta sitten”. Vastavirtaan utiitiin epämuodollisesti jo ensimmäisessä maailmansodassa, jossa osa rykmenttien omista soittokunnista perusti pieniä jazzyhtyeitä viihdyttääkseen aseveljiään. (Newton, 2000)

Toisesta maailmansodasta alkaa myös Saksan sotilasmusiikin big band -aika, joskin täysimääräisen epävirallisesti. Tuolloisessa *Stabsmusikkorpsissa*, Saksan asevoimien edustussoittokunnassa palveli soittaja-aliupseerina kersantti Erwin Lehn. Hän perusti päätoimensa ohella kaikessa hiljaisuudessa pienemmän bändin, jonka kanssa hän kiersi panssarivaunusaatossa korsusta toiseen Dneprjoelle yltäneellä rintamalla. Toiminta laajeni pian käytännössä katsoen big band -mittaan ja Lehnin korsuorkesterin ohjelmistoon tuli *Tea for Two* kaltaisia maailmankuuluja standardeja. Kun Lehn meni esiintymään jonnekin, missä hänet tunnettiin, hän sai ohjeeksi keikkaa varten ”soittaa tänäänkin sitä outoa musiikkia” –

viitaten jazziin, joka virallisesti oli Natsi-Saksassa ankarasti kiellettyä mutta sotilaiden keskuudessa ilmiömäisen suosittua (Heidler, 2018). Lehnin kosketus big band -traditioon ei jäänyt vain sotavuosiin – hän muun muassa johti Süddeutscher Rundfunk Big Bandia (suom. Etelä-Saksan radion big band) vuodesta 1951 vuoteen 1991. (Kernfeld, 2022)

Esimerkit molemmista maista alleviivaavat sotilasmusiikin merkitystä joukkojen viihdyttäjänä: sotatilan kaltainen maanpäällinen helvetti on myös tahtojen temmelyskenttä, ja tätä tahtoa korvaamattomasti lujittavat mieluisat elämykset esimerkiksi keikkojen muodossa. Isänmaallisen ja seremoniallisen musiikin tarve on kiistämätön jo esimerkiksi perinteiden vaalimisen näkökulmasta, mutta toteutukseen tarkoituksensa musiikin on hyvä kyetä katsomaan myös eteenpäin – oli orkesterin palkanmaksajana sitten kaupunki tai asevoimat.

Millerin pyrkimykset perustaa oma tanssiorkesteri sotaväen alaisuuteen saivat ensiaskeleensa Maxwellin lentotukikohdasta Alabamassa, jossa hän muokkasi olemassa olevan sotilassoittokunnan soittamaan hänen tyyliinsä. Omaa ohjelmistoaan hän ei saanut soittokunnan kanssa toteutettua kuin yhden kappaleen verran – muu materiaali oli soittokunnan vanhaa ohjelmistoa – mutta yhtä kaikki Miller sai arvokasta oppia sotilassoittokunnan toimintalogiikasta. Näiden näyttöjensä perusteella Milleriä pyydettiin perustamaan maavoimien ilmajoukoille (engl. *Army Air Forces*) samanlainen lippulaivasoittokunta kuin maavoimilla, laivastolla ja merijalkaväellä jo oli. Miller vastasi pyyntöön kohteliaasti kahdella muistiolla, jossa oli vinkkejä tällaisen rakenteen perustamiseksi. Hänen oma ambitionsa oli toimia itse orkesterinjohtajana hallintotyön sijaan. Tämä toive toteutui Atlantic Cityssä maaliskuussa 1943: Miller oli koonnut huippunimien big bandeissa soittaneista muusikoista oman orkesterinsa, joka nimitettiin 418:nneksi armeijan ilmajoukkojen soittokunnaksi. (Newton, 2000)

Millerin työ jatkuu yhä edelleen, vaikka Milleristä itsestään aika on jo jättänyt – tosin armeijan ilmajoukkojen sijaan ilmavoimissa. 1950-luvulla perustettu Airmen of Note luotiin jatkamaan Millerin orkesterin perintöä. Se toimii nykyään Yhdysvaltain ilmavoimien johtavana jazzorkesterina osana *The U.S. Air Force Bandia*, puolustushaaran edustussoittokuntaa. (United States Air Force, ei pvm.)

4 Sotilasmusiikki ja kansainvälisyys

4.1 Kansainvälisen toiminnan piirteitä musiikkialalla

Kansainvälinen toiminta ei käynnisty itsekseen. Metropolia Ammattikorkeakoulun kansainvälisten asioiden asiantuntija Tia-Maria Sjöblom toteaa (2023) haastattelussa, että yleisellä tasolla kansainvälisen yhteistyön käynnistäminen ilman aiempaa pohjatyötä nojaa voimallisesti yhteistyöhalukkaiden henkilökohtaisiin suhteisiin. Musiikkialan kansainvälistämiseen työnsä puolesta perehtynyt Sjöblom arvioi, että suhteiden merkitys on musiikkialalla erityisen korostunut verrattuna muihin aloihin (Sjöblom, 2023). Sjöblom toimii osan työajastaan Metropolia Ammattikorkeakoulun musiikin tutkinto-ohjelman kansainvälisenä koordinaattorina. Tutkinto-ohjelmasta käytetään työssä myös lyhyempää nimitystä Metropolian musiikki.

Ellei edellä käsitellyn tapaista suhdetta ole ennestään, sitä voi lähteä myös proaktiivisesti luomaan ja kehittämään. Tätä kautta kohdattava este voi olla niinkin käytännönläheinen kuin vastauksen saamatta jääminen lähetettyyn sähköpostiin. Esimerkkejä on toisaalta positiivisen merkkisiäkin: Sjöblom kertoo Metropolian musiikin löytäneen äskettäin kumppanikoulun Nashvillista yksinomaan opiskelijan aloitteesta. Mainitun sähköpostikynnyksen ylityttyä pieni delegaatio Nashvillistä tuli pian vierailemaan Helsingissä, Metropolialta tehtiin vastavierailu, ja suhteet ovat nyt Sjöblomin mukaan kypsät varsinaisen yhteistyön aloittamiselle. (Sjöblom, 2023)

Luovalla alalla myös yhteistyömahdollisuudet syntyvät usein luovasti *ad hoc*, esimerkiksi kahden ammattilaisen kohtaamisesta jossakin alan konferenssissa tai muussa tapahtumassa (Sjöblom, 2023).

Saadaan paljon tällaisia kyselyjä, että tuletteko mukaan projektiin, deadline on viikon tai kahden viikon päästä: se ei tällaisen ison organisaation toimintatapaan myöskään kovin helposti sovi. Siellä on toki kiinnostaviakin mahdollisuuksia, ja joskus on lähdetty lyhyemmälläkin kartoitusajalla mukaan. (Sjöblom, 2023)

Toimiva kontakti ei yksin tasoita tietä yhteistyön alkamiseen tai sen menestykseen. Metropolian musiikin tutkinto-ohjelmassa tehdyt projektit ovat Sjöblomin mukaan voittopuolisesti onnistuneet, mutta epäonnistumiset ovat olleet käytännössä aina seurausta siitä, ettei kumppanien kanssa ole oltu samalla aaltopituudella yhteistyön tavoitteista. Tavoitteisiin liittyvä eripaisuus taas on seurausta suunnittelun vajavaisuudesta ja sen konkretian puutteesta. (Sjöblom, 2023)

Kolmas tärkeä tekijä yhteistyön onnistumiseksi on Sjöblomin mukaan riittävä kulttuurinen yhteneväisyys, etenkin toimintakulttuurin näkökulmasta. Sjöblom itse mainitsee Metropolialla olevan positiivisia kokemuksia juuri pohjoismaisesta yhteistyöstä ja toisaalta huomauttaa, että muualla ei välttämättä jaeta pohjoismaaista käsitystä esimerkiksi vastuista, oma-aloitteisuudesta ja lupausten lunastamisesta. Toisaalta hyvät yhteistyökumppanit määrittyvät parhaiten juuri yhteisten kokemusten kautta. (Sjöblom, 2023)

Kun opiskelijat valitsevat esimerkiksi opiskelijavaihtonsa kohdemaata ja -koulua, vaikuttaa hakukohteiden valintaan tieto ja kokemus muun muassa opetuksen laadukkuudesta (Sjöblom, 2023). Korkeakoulukontekstissa tämä tarkoittaa paitsi opetuksen, myös kanssaopiskelijoiden tasoa. Huolellisuus ja kohteiden kilpailuttaminen on ymmärrettävää: kyseessä on suuri ajallinen ja rahallinen investointi. Täysin samat lainalaisuudet voidaan rinnastaa myös ammattiorkesterien kansainvälistymispyrkimyksiin. On ymmärrettävää, että yhteistyökumppaniehdokkaat tutkitaan ja valikoidaan tarkasti, sillä pelissä on suuret määrät henkilötyöntun- teja ja muita aiheutuvia kustannuksia. Tälle investoinnille on perusteltua etsiä paras mahdollinen vastine.

Metropolian musiikissa kansainvälistä toimintaa edustavat lukukauden tai lukuvuoden mittaiset opiskelijavaihdot, noin viikon mittaiset opettajavaihdot sekä muut lyhyet kansainväliset hankkeet, joihin osallistuu opiskelijoita eri maista. Metropolian musiikki myös ottaa vastaan kumppanikouluista vierailulle tulevia opiskelijoita ja opettajia vastaavin metodein ja toteuttaa näin niin sanottua kotikansainvälistymistä. (Sjöblom, 2023) Tällaiset korkeakoulukontekstin yhteistyömuodot olisivat toisinnettavissa ammattiorkesterien kontekstiin esimerkiksi niin, että

opettajavierailu vastaisi kapellimestarivierailua ja oppilasvaihto soittajavaihtoa, oli vaihtojen tarkoituksenmukaisin mitta sitten mikä hyvänsä.

4.2 Sotilasmusiikin toimintaympäristön maakohtainen tarkastelu

Koska kyse on juuri sotilasmusiikin alasta ja Suomi on sotilaallisesti liittoutunut maa, on aatteellisesti perusteltua rajata tarkastelu puolustusliitto Naton jäsenmaihin. Toinen, edellistä pragmaattisempi tapa rajata tarkasteltavaa toimintaympäristöä on maantieteellinen: yhteistyöstä aiheutuu alkuvaiheen jälkeen väistämättä kustannuksia, joiden suuruus on voimakkaasti riippuvainen yhteistyökumppanin kotimaasta. Kustannusten kasvu korreloi ennen muuta kohdemaan etäisyyden kasvuun lähtömaasta.

Nato (lyhenne sanoista North Atlantic Treaty Organization) on nimensä mukaista Pohjois-Atlantin vaikutuspiiriä laajempi sotilaallinen toimija. Kuten Sjöblom (2023) yllä toteaa, onnistuneessa yhteistyössä on otettava keskeisenä tekijänä huomioon toimintakulttuurilliset seikat. Tästä syystä myös kulttuuris–alueellinen rajaus on perusteltu, vaikka kaikki puolustusliiton jäsenmaat sitoutuvatkin liittyessään liiton tiettyihin kaikkein perimmäisiin arvoihin.

Lopullinen rajaus muodostuu näiden kolmen kriteerin yhteisvaikutuksena. Mukana tehdyssä tarkastelussa ovat luonnonmaantieteellisesti Eurooppaan ja Pohjois-Amerikkaan kuuluvat Naton jäsenmaat sekä Naton ulkopuoliset keski- ja pohjoiseurooppalaiset maat.

Viimeksi mainittuun ryhmään kuuluvat Itävalta, Ruotsi ja Sveitsi. Niiden lukemista tutkimuksen osaksi puoltavat niin kulttuurilliset samankaltaisuudet Suomen kanssa, kiistämätön asema läntisessä arvoyhteisössä, mittavat ja kunniakkaat puhallinsoitinperinteet, kuin alueella kotipaikkaansa pitävien toimijoiden aktiivinen rooli toimialan keskinäisessä kansainvälisessä yhteistyössä.

Toimintaympäristö on jaoteltu seuraavissa alaluvuissa niihin maihin, joiden sotilasmusiikissa esiintyy big band -toimintaa, sekä niihin maihin, joissa sitä ei esiinny.

4.2.1 Maat, joiden sotilasmusiikissa on big band -toimintaa

Tarkasteluun rajatun ympäristön maita, joiden sotilassoittokunnissa toimii big bandeja, ovat Alankomaat, Iso-Britannia, Kanada, Kreikka, Kroatia, Latvia, Liettua, Luxemburg, Portugali, Ranska, Saksa, Slovenia, Suomi, Sveitsi, Tsekki ja Yhdysvallat.

Alankomaalainen sotilasmusiikki koostuu kahdeksasta eri orkesterista, jotka edustavat eri puolustushaaroja ja aselajeja. Yhtyeistä kolme on puhallinorkestereita, kolme brass bandeja², yksi koostuu reserviläisistä ja yksi pelkästään pikkulojuilisteista ja rumpaleista. (Ministerie van Defensie, ei pvm. a).

Oma soittokuntansa on monista maista poiketen myös sotilaspoliisilla, jonka orkesteri *Orchestra Royal Marechaussee* toimii ajoittain myös big bandina. Kuninkaallisen sotilaspoliisin soittokunnan muusikot ovat soittokunnassa puolipäiväisillä pesteillä. Peruskokoonpano on brass band, mutta big band mainitaan yhdeksi soittokunnan kokoonpanoista. (Ministerie van Defensie, ei pvm. c).

Myös eräät muut soittokunnat panostavat rytmimusiikkiin, etupäässä kuninkaallisten ilmavoimien soittokunta, jonka kerrotaan soittavan pääasiallisesti poppia, jazzia ja elokuvamusiikkia. Se on siis suomalaisittain sangen harvinainen viihdepuhallinorkesteri. (Ministerie van Defensie, ei pvm. b).

Iso-Britannia on eurooppalaisena suurvaltana suuri toimija myös sotilasmusiikissa. Ammattisoittokuntia on lähes 20, ja ne jaottuvat suoraan kolmen

² Brass band, suoraan suomennettuna vaskibändi tai vaskisoittokunta, tarkoittaa tässä työssä puhallinorkesterikokoonpanoa, josta on karsittu klarinetit, huilut, oboet (ja englannintorvet) sekä fagotit. Mukana ovat siis nimen mukaisten vaskipuhallinten lisäksi lyömäsoittimet ja usein myös saksofonit, vaikka ne luetaankin puupuhaltimiin. Kokoonpano on Suomessa hyvin harvinainen, eikä sille ole vakiintunut suomenkielistä nimeä: vaskiyhtyeestä puhuttaessa tarkoitetaan puolestaan huomattavasti pienempää kokoonpanoa, joka koostuu yksinomaan vaskipuhaltimista.

puolustushaaran alle: maavoimien, laivaston ja ilmavoimien soittokunniksi. Kokoonpanoista suurin osa on sinfonisia puhallinorkestereita, ja ne ovat osaltaan tukemassa paitsi asevoimien, myös kuninkaallisen hovin tarpeita. (The British Army, ei pvm.; Royal Air Force, ei pvm.; Royal Marine, ei pvm. b)

Kaikissa Kuninkaallisen ilmavoimien soittokunnissa toimii big band. Niistä kaksi esitellään nimeltä: vuonna 1939 Lontoon parhaista tanssimuusikoista koottu The Royal Air Force Squadronaires sekä vuonna 1989 perustettu The Royal Air Force Swing Wing. Näistä Squadronaires on tehnyt yhteistyötä muun muassa Yhdysvaltain ilmavoimien edustus- big bandin, Airmen of Noten, kanssa. (Royal Air Force, ei pvm.)

Lisäksi Kuninkaallisen laivaston Lympstonen soittokunta (engl. *Royal Marines Band Lympstone*) kertoo kykenevänsä toimimaan myös big bandina. Se on kuitenkin lähtökohtaisesti vain yksi pienkokoonpano, johon soittokunta ilmoittaa pysyvän jakautumaan. Päätoimeltaan kyse on sinfonisesta puhallinorkesterista. (Royal Marine, ei pvm. a)

Kanadalainen sotilasmusiikki koostuu kuudesta vakituisesti toimivasta ammattisoittokunnasta, jotka edustavat eri puolustushaaroja ja aselajeja. Toimialan alle kuuluviksi luetaan lisäksi lähes 70 vapaaehtoisten tai reserviläisten soittokuntaa, jotka toimivat ympäri maata. (Government of Canada, 2023).

Ammattisoittokunnista peräti kolme ilmoittaa toimivansa myös big bandina. Ne ovat Nadenin ja Stadaconan soittokunnat, jotka kuuluvat merivoimien alaisuuteen, sekä *Royal Canadian Artillery Band*, kuninkaallisen tykistön soittokunta. Yhtäältä kaikki kolme ovat päätoimeltaan puhallinorkestereita, mutta toisaalta kertovat jakautuvansa myös moniin muihin rytmimusiikkia esittäviin kokoonpanoihin, kuten dixie-komboihin, pop-rockbändeihin tai pieniin jazzyhtyeisiin. Tällainen pienyhtye-toiminta on sangen tavanomaista kanadalaisissa ammattisoittokunnissa. (Government of Canada, 2018; 2019; 2022).

Kreikassa toimii useita sotilassoittokuntia jaoteltuina joko rykmentin osaksi tai puolustushaaransa – ilmavoimien tai laivaston – edustajaksi. (Hellenic Air Force,

2023; International Youth Band Festival, ei pvm.). Lippulaivana toimii Ateenan sotilassoittokunta, jonka yhteydessä toimii myös *Ateenan sotilas- big band*. Ateenalaiseen jazziin keskittyvällä sivustolla nimetään jopa kokoonpano nimi nimeltä, mistä on pääteltävissä, että toiminta on sangen vakiintunutta. Big band on perustettu keväällä 2011 ja se on esiintynyt ahkerasti myös lähimmillä ulkomailla. (Athens Jazz, ei pvm.).

Kroatian asevoimien soittokunta vastaa sotilasmusiikista Kroatiaassa. Vuonna 1991 perustetun OSRH Orchestran alaisuuteen on vain neljän kuukauden olemassaolon jälkeen perustettu big band, joka kunnioittaa *Airmen of Noten* perustaneen Glenn Millerin perintöä. Välivaiheesta, jossa osa puolet soittajista oli siviilejä, on menty eteenpäin, ja nykykokoonpanon kaikki soittajat ovatkin kroatialaista sotilashenkilöstöä. (Ministry of Defense of the Republic of Croatia, 2009; Hrvatski vojniki, 2017).

Soittokunnan alaisuuteen kuuluu nykyään myös Splitissä toimiva *HRM Orchestra*, toinen maan sotilassoittokunnista. Sen ei erikseen mainita toimivan big band -muodossa. (Ministry of Defense of the Republic of Croatia, 2023).

Latvialaisesta sotilasmusiikista on julkisissa aineistoissa hyvin vähän tietoa. Sotilassoittokuntia maassa kuitenkin on ainakin kaksi. Tunnetuin yhtyeistä on Riiaassa toimiva Pääesikunnan soittokunta, joka on perustettu 1992 pian Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen. Alun perin toiminta juontaa juurensa vuoteen 1919, jolloin vapaaehtoiskomppanian komentaja Ludvigs Bolštiens antoi käskyn perustaa latvialaissotilasta soitto-osasto. (Nacionālie bruņotie spēki, ei pvm. b). Merivoimilla on Latviassakin oma erillinen puolustushaarasoittokuntansa, joka toimii Liepājassa. (Nacionālie bruņotie spēki, ei pvm. a).

Myös big band -toimintaa Latvian sotilasmusiikissa on, vaikkei sitä maan asevoimien omissa materiaaleissa erikseen eritelläkään: maassa toimii *Bruņoto spēku bigbands*, jolla on sotilassoittokunnan status. Konserttien markkinointimateriaaleihin liitetyissä kuvissa big band soittaa nuottitelineistä, joihin on painettu Pääesikunnan soittokunnan logo, vaikka uniformut ovat samat kuin Latvian merivoimien soittokunnalla. Puolustusvoimien big band on perustettu vuonna 2009, ja

se on ehtinyt lyhyen historiansa aikana saavuttaa oman asemansa sotilasmusiikin rytmisellä kentällä. Yhtyeen kotikaupunki on Liepāja. (Lielais Dzintars, 2016).

Liettualainen sotilasmusiikkitoiminta on maan väkilukuun nähden rikasta. Ammattisoittokuntia on peräti viisi: Pääesikunnan soittokunta, maavoimien soittokunta, ilmavoimien soittokunta, merivoimien soittokunta ja Liettuan vapaaehtoisjoukkojen big band – nimestään huolimatta ammattisotilaista koostuva ammattisoittokunta. (Lietuvos kariuomenė, 2012; 2020; 2021; ei pvm. a; ei pvm. b). Vapaaehtoisjoukkojen big bandiin kuuluu poikkeuksellisesti 30 soittajaa: esimerkiksi pasuunoita ja trumpetteja on molempia kuusi, kuvien perusteella myös keikkakoonpanossa.

Nimellä *KASP Bigbends* tunnettu soittokunta perustettiin puhallinorkesterina ja ensimmäisenä sotilassoittokuntana Liettuan uudelleenitsenäistymisen jälkeen. Yhtye oli ensimmäinen, joka kansainvälisesti edusti Liettuaa kansainvälisillä areenoilla, tässä tapauksessa ranskalaisella sotilasmusiikkifestivaalilla vuonna 1992. Big bandiksi KASP muuttui virallisesti vuonna 2008, mutta kykenee tuottamaan edelleen myös marssimusiikkia. (Lietuvos kariuomenė, 2021).

Muut soittokunnat ovat ammattipuhallinorkestereita, joskin ilmavoimien soittokunnan mainitaan soittavan monipuolisesti erilaisia genrejä kirkkomusiikista aina jazziin ja räppiin. (Lietuvos kariuomenė, ei pvm. a).

Luxemburgin suurherttuakunnalla on maan pienestä koosta huolimatta oma armeija, ja sillä oma Suurherttuakunnan sotilassoittokunta, *Musique militaire grand-ducale*. Peruskokoonpanoltaan soittokunta on alalle tyypilliseen tapaan suuri sinfoninen puhallinorkesteri, mutta siitä muodostetaan säännöllisesti myös muita kokoonpanoja. Yksi näistä pienemmistä kokoonpanoista on big band. (d'Frënn vunder Militärmusek, 2022).

Portugalissa toimii useita sotilassoittokuntia. Kokonaisvaltaista yksikäsitteistä tietoa ei julkisissa lähteissä ole, mutta omat aktiiviset soittokuntansa on ainakin maavoimilla (Exército, 2022a), merivoimilla (Comissão cultural de Marinha, 2023), ilmavoimilla (Força Aérea, ei pvm.) sekä tasavallan kansalliskaartilla

(Bandas filarmónicas, 2012). Näistä maavoimien soittokunta muuntautuu aika ajoin ”Maavoimien kevyeksi orkesteriksi” (port. *Orquestra Ligeira do Exército*), joka soittajiston kokoonpanon perusteella käytännössä katsoen tarkoittaa big bandia. Vakiokokoonpanoon kuuluu myös kolme laulajaa. (Exército, 2022b).

Ranskalainen sotilasmusiikki on laaja-alaista. Ammattisoittokuntia on yhteensä kymmeniä, niin alueellisia kuin puolustushaarallisia. Suurin osa niistä on lähtökohdaltaan sinfonisia puhallinorkestereita, jotka jakautuvat tarpeen mukaan myös pienempiin yhtyeisiin, esimerkiksi saksofonikvartettiin ja vaskiyhtyeeseen.

Yksi kokoonpanoista, *La Musique de l’Air* (vapaasti suom. ”Ilman musiikki”) eli ilmavoimien soittokunta on toiminut vuodesta 2005 lähtien myös big bandina. Kokonaisuudessaan soittokunta on noin sadan soittajan vahvuinen, ja muiden tapaan lähtökohtaisesti sinfoninen puhallinorkesteri. (Armée de l’Air et de l’Espace, 2023).

Oma soittokuntansa on luonnollisesti myös Ranskan muukalaislegioonalla, peräti 65 soittajan vahvuinen sellainen. Enemmistö soittajista, 52, on miehistöä, mikä on eurooppalaisissa ammattisoittokunnissa poikkeuksellista. Big bandia ei legioonassa kuitenkaan ole. (Légion étrangère, 2018).

Saksalainen sotilasmusiikki kattaa 15 sotilassoittokuntaa, jotka on ryhmitelty ja brändätty osin puolustushaaroittain ja sijoitettu maantieteellisesti ympäri Saksaa (Bundeswehr, 2023). Niistä 14 on ammattisoittokuntia, viidennentoista tehtävä liittyy muusikoiden kouluttamiseen. Yksi ammattisoittokunnista, *Big band der Bundeswehr*, toimii täysimääräisesti jazzorkesterina (Die Big Band der Bundeswehr, ei pvm.).

Slovenialaisesta sotilasmusiikista vastaa yksi ainoa soittokunta, Slovenian maavoimien orkesteri. Yhteensä 48 muusikkoa työllistävä soittokunta on perusmuodossaan ”konserttisoittokunta” eli sinfoninen puhallinorkesteri, mutta bändi jakautuu myös pienempiin kokoonpanoihin. Yksi niistä on big band. (Slovenska vojska, 2020; 64 Jazz Festival Ljubljana, ei pvm.).

Soittavan henkilöstön määrä kertoo, että big bandin soittajat kuuluvat erittäin suurella todennäköisyydellä myös puhallinorkesterin vahvuuteen, mikä kysyy soittajilta monipuolisuutta ja ohjaa työajan resursointia myös muuhun kuin big band -soittamiseen.

Suomalainen sotilasmusiikki koostuu viidestä ammattisoittokunnasta. Ne ovat Kaartin soittokunta, Rakuunasoittokunta, Ilmavoimien soittokunta, Laivaston soittokunta ja Lapin sotilassoittokunta. Lisäksi toimii Puolustusvoimien varusmiessoittokunta, jonka kokoonpanot koostuvat nimensä mukaisesti varusmiehistä. (Puolustusvoimat, ei pvm. d).

Ilmavoimien soittokunta on vuonna 1977 annetusta perustamiskäskystä lähtien keskittynyt rytmimusiikkiin ”kansainvälisten ilmavoimien orkesterien tapaan” (Puolustusvoimat, 2022). Big band -kokoonpanolle ominaiseen rytmisektioon liitettiin vakituiset virat vuoteen 2002 mennessä. Vuoden 2014 puolustusvoimauudistuksen myötä big band -toiminnan profiilia nostettiin, ja orkesteri esiintyykin useimmiten big band -kokoonpanossa (Puolustusvoimat, ei pvm. a, b).

Sveitsin armeija ei kuuluisasti ole sotinut vuosisatoihin, mutta sillä on yhä toimiva armeija ja laajaa sotilasmusiikkitoimintaa. Toimintaa koordinoi erillinen *sotilasmusiikin osaamiskeskus* ja sen alla on runsas joukko erilaisia soittokuntia – joko alueellisia tai aselajin perinteitä kunnioittavia. (Schweizer Armee, ei pvm.).

Toimialan lippulaivana on Sveitsin armeijan soittokunta, joka koostuu sinfonisesta puhallinorkesterista, Sveitsin maavoimien keskussoittokunnasta, brass bandista sekä big bandista. *Swiss Army Big Band* on siinä määrin itsenäinen, että sillä on oma muusta soittokunnasta erillinen taiteellinen johtajansa. Erityisen tunnetuksi big band nousi Pepe Lienhardin kaudella vuosina 1995–2011. Bändin tuorein levytys on *Gaudia Helvetica* vuodelta 2021. (Erne, 2012; Besse, 2021).

Tšekkiläinen sotilasmusiikki koostuu vain kahdesta sotilassoittokunnasta. Ne ovat Tšekin asevoimien keskussoittokunta ja Olomoucin soittokunta. (Ministerstvo obrany, 2014a, b). Vuonna 1950 perustetun keskussoittokunnan, *Centrální Ústřední Hudba České Armády*, mainitaan jakautuvan pienyhtyeisiin. Yksi

niistä on big band. Pääpaino on kuitenkin sinfonisessa puhallinorkesterisoitossa. (Ministerstvo obrany, 2014a).

Yhdysvalloissa sotilasmusiikki on huomattavan laaja-alaista. Koska soittokuntia on todella runsaasti, niitä on jo hallinnosta alkaen ryhmitelty eri tasoiksi. Korkeinta luokkaa edustavat *premier band* -nimellä kutsutut soittokunnat (suomennettavissa esimerkiksi edustus- tai valiosoittokunniksi), jonka lisäksi puolustushaaroille ja joukko-osastoille on alistettu kymmeniä soittokuntia. Asevoimat onkin Yhdysvaltain suurin muusikoiden työllistäjä (Carden, 2008). Osa Yhdysvaltain sotilassoittokunnista on komennettu ulkomaille: esimerkiksi Saksassa Sembachissa pitää asemapaikkaansa Yhdysvaltain maavoimien Euroopan ja Afrikan soittokunta ja kuoro. (U.S. Army Europe and Africa Band & Chorus, ei pvm.).

Vakituista big band -toimintaa on useissa soittokunnassa. Vuonna 1950 perustettu *The Airmen of Note* on big bandeista tunnetuin toimialallaan. Se jatkaa mainikkaan orkesterinjohtajan, pasunisti Glenn Millerin, toisen maailmansodan aikana perustaman Army Air Forces Dance Bandin perinteitä. (United States Air Force, ei pvm. a) Mainittavimpiin sotilas- big bandeihin kuuluu lisäksi Yhdysvaltain maavoimien soittokunnassa toimiva *The U.S. Army Blues*, maavoimien johtava big band. Yhdysvaltain laivaston soittokunnassa big band -kulttuuria edustaa etunenässä *The Commodores*, jossa ovat aikanaan palvelleet muiden muassa klarinetisti Artie Shaw ja pasunisti Bill Watrous. (Slaweki, 2019).

Muihin toimialan big bandeihin lukeutuu muun muassa Yhdysvaltain ilmasotakoulun soittokunnan *The Falconaires*. (United States Air Force, ei pvm. b). Jo yksin Yhdysvaltain ilmavoimilla on alueellisten soittokuntiensa toiminnassa useampia big bandeja, joten kulttuuria voi tältä osin luonnehtia syväksi ja rikkaaksi. (U.S. Air Force Recordings, ei pvm.).

4.2.2 Maat, joiden sotilasmusiikissa ei ole big band -toimintaa

Tarkasteluun rajatun ympäristön maita, joiden sotilassoittokunnissa ei toimi big bandeja, ovat Albania, Belgia, Bulgaria, Espanja, Irlanti, Islanti, Italia, Itävalta,

Montenegro, Norja, Pohjois-Makedonia, Puola, Romania, Ruotsi, Slovakia, Tanska, Unkari ja Viro.

Albanian asevoimien soittokunnalla on Euroopan tasolla poikkeuksellista toimintaa: sillä on oma jousiorkesteri. (Ministria e Mbrojtjes, 2023). Tyypillisempi puhallinorkesteri kuuluu myös rakenteeseen. (Ministry of Defence, 2017). Big band -toiminnasta ei albanialaisessa sotilasmusiikissa ole viitteitä.

Belgialainen sotilasmusiikki kattaa kolme ammattiorkesteria, joissa on yhteensä 172 muusikkoa. Bändien repertuaarin mainitaan olevan laaja ja ulottuvan klassisesta aina *contemporary jazziin*. Omat soittokuntansa on laivastolla, ilmavoimilla ja ratsuväellä. (Koninklijke Muziekkapellen van Defensie, 2015b). Laivaston soittokunta, *Koninklijke muziekkapel van de marine*, on 36-henkinen täysin rytmimusiikkiin ja viihteeseen keskittynyt puhallinorkesterikokoonpano. Tyyli puhdas big band se ei ole, mutta sen kerrotaan soittavan myös big band -ohjelmistoa. (Koninklijke Muziekkapellen van Defensie, 2015a).

Bulgarialainen sotilasmusiikki rakentuu yhden soittokunnan varaan. Kansalliskaartin edustussoittokunta toimii *brass bandin* muodossa, mutta kykenee perusohjelmistonsa lisäksi kaikkeen bulgarialaisesta kansanmusiikista jazziin. Big band -toimintaa ei kuitenkaan esiinny. (National Guards Unit, 2019).

Espanjassa sotilasmusiikki on koostettu Espanjan kuninkaallisen kaartin musiikillisen osaston yhteyteen. Sen lippulaiva, Espanjan kuninkaallisen kaartin sotilassoittokunta, on toiminut nykyisessä laajuudessaan vuodesta 1998 sisältäen sinfonisen puhallinorkesterin, paraatisoittokunnan sekä pikkulohuilusektion. Se työllistää sata ammattilaista. (Guardia Real, 2016). Pitävää näyttöä big band -toiminnasta ei ole.

Irlannissa sotilasmusiikki on koottu Puolustusvoimien musiikkikoulun alaisuuteen. Ammattisoittokuntia on kaksi: Maavoimien ensimmäinen soittokunta ja Priikaati 1:n soittokunta. Lisäksi on yhteensä kymmenen säkkipilliorkesteria, joista yksi on alistettu ilmavoimille. Niiden soittajat ovat kuitenkin pääasialliselta

tehtävältään kiväärimiehiä, ja soittotoiminta on näin ollen sivutoimista. Big band -toiminnasta ei Irlannin sotilasmusiikissa ole näyttöä. (Irish Defence Forces, ei pvm.)

Islannilla ei ole omaa armeijaa (Government of Iceland, ei pvm.), joten myöskään sotilasmusiikkia ei maassa islantilaisin voimin tuotettuna kuulla.

Italiassa sotilasmusiikki on laaja-alaista ennen kaikkea maantieteellisesti. Useita omia soittokuntiaan on ilmavoimilla, sotilaspoliisilla (*carabinieri*) sekä jalkaväkeen kuuluvilla *bersaglieri*-rykmenteillä. (Ministero della difesa, 2021; Esercito italiano, 2023b; Arma dei carabinieri, 2021). Lisäksi maassa toimivat maavoimien soittokunta ja laivaston soittokunta. (Esercito italiano, 2023a; Ministero della difesa, 2018). Millään yhtyeistä ei ole kuitenkaan mainittu olevan big band -toimintaa, vaikka osa kokoonpanoista kertookin taipuvansa myös jazziin – kaikki ovat lähökohdiltaan sinfonisia puhallinorkestereja.

Itävaltalainen sotilasmusiikki kattaa yhdeksän soittokuntaa. Niistä maineikkain on *Gardemusik Wien*, 60-jäseninen kaartin soittokunta. Muista alueellisesti jaotelluista soittokunnista moni koostuu kokonaan tai osittain varusmiehistä, mutta mukana on myös täysipäiväisiä ammattisoittokuntia. Vahvistettua tietoa big band -taipumuksista ei ole saatavilla. (Bundesministerium für Landesverteidigung, ei pvm.) Jos toimintaa siis onkin, se ei mitä ilmeisimmin ole kovin etabloitunutta.

Montenegron armeijalla on oma sotilassoittokuntansa, josta on saatavilla hyvin vähän lähteistettyä tietoa. Kyse on perinteisestä sotilassoittokunnasta, eikä sen mainita toimivan big band -muodossa. (Ministry of Defence, 2018).

Norjalainen sotilasmusiikki on toteutettu viiden ammattisoittokunnan voimin. Ne ovat Esikunnan soittokunta, Ilmavoimien soittokunta, Merivoimien soittokunta, Maavoimien soittokunta ja Norjan kuninkaallisen laivaston soittokunta. Puolustushaarakohtaisen soittokuntajaon lisäksi Norjassa on Suomen tapaan alan edustusorkesteri sekä määrään nähden poikkeuksellisesti kaksi nimenomaan merivoimallista soittokuntaa. Ammattisoittokuntia tukevat varusmiehistä

koostuva Kuninkaan kaartin soittokunta sekä pitkälti vapaaehtoisvoimin toimiva Oslon kodinturvasoittokunta. (Forsvaret, 2020).

Viisi ammattisoittokuntaa koostuvat päätoimisista musiikin ammattilaisista ja jaottuvat maantieteellisesti eri puolille maata. Norjan sotilasmusiikin kotisivujen yhtye-esittelyissä mainitaan Maavoimien soittokunnan soittavan myös jazzia ja Kuninkaallisen laivaston soittokunnan soittavan ”useimpia genrejä” (Forsvaret, 2020). Varteenotettavasta big band -toiminnasta ei kuitenkaan ole viitteitä.

Pohjois-Makedoniassa sotilasmusiikista vastaa yksi soittokunta, Kunniakaartin pataljoonan soittokunta. Se on maassaan ainutlaatuinen, ammattitasoinen vasokiorkesteri (brass orchestra). Big band -toiminnasta sen yhteydessä ei ole viitteitä, vaikka yhtye itse kertookin esittävänsä lukuisia eri genrejä. (Army of the Republic of North Macedonia, ei pvm.).

Puolassa sotilasmusiikki on laaja-alaista: sotilassoittokuntien määrä on peräti 19. (Wojsko polskie, ei pvm.). Edustusrykmentin soittokunnan, joka on 120 jäsenellään mainittu Euroopan suurimmaksi, lisäksi Puolassa on useampia puolustushaarasoittokuntia sekä alueellisia soittokuntia (Lesiecki, 2018). Erikseen ei eritellä, ovatko ne kaikki ammattitasoisia, ja ajantasaista tietoa puolalaisesta sotilasmusiikista onkin hyvin rajallisesti saatavilla edes puolaksi.

Romanialainen sotilasmusiikki on julkisten tietojen valossa lähinnä yhden soittokunnan varassa. Se on nimeltään Puolustusvoimien edustussoittokunta ja toimii maan pääkaupungissa Bukarestissa. Kyse on puhallinorkesterista, joten big band -rakennetta ei tässä toiminnassa ilmene. (Muzica Reprezentativă a Armatei, ei pvm.).

Ruotsissa sotilasmusiikki kattaa ammattitasolla kolme soittokuntaa: maavoimien soittokunnan, henkikaartin rakuunasoittokunnan sekä merivoimien soittokunnan. Kokoonpanot ovat vakituisia ja niiden pestit päätoimisia muusikon vakansseja. Yhtyeet ovat puhtaasti sinfonisia puhallinorkestereita ja paraatisoittokuntia, vaikka esittävätkin tämän tyyllilajin piirissä myös ”vihteelliseksi” katsottavaa musiikkia.

Henkikaartin rakuunasoittokunnan erikoisuus on, ettei mukana ole lainkaan puupuhaltimia. (Försvarsmakten, ei pvm.)

Lisäksi toimialalla on laatuvastuu 28:n Hemvärnetin (suom. Kodinturva) alaisen soittokunnan sekä vapaaehtoissoittokuntien toiminnasta. Suomalaisia kertausharjoituksia vastaavalla periaatteella toimivia kodinturvasoittokuntia hyödynnetään paikoin myös sotilassoittokuntien omassa toiminnassa. (Försvarsmakten, ei pvm.) Niiden läheisin verrokki Suomessa ovat Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen soittokunnat, niinsanotut MPK-soittokunnat.

Rytmimusiikkitoimintaa ei ruotsalaisessa sotilasmusiikissa käytännössä katsoen ole. Uddevallaan sijoittunut entinen Bohusin pataljoonan soittokunta on mainittavin poikkeus sääntöön: 1950-luvun keskivaiheilta alkaen soittokunnasta on kehittynyt ammattitasoinen big band. Kuudentoista päätoimisen muusikon yhtye päättyi muodonmuutokseensa tosin vasta sotilassoittokunnan lakkauttamisen myötä. Bohuslän big band on kansainvälisesti tunnettu ja nimekkäitä yhteistöitä tekevä orkesteri – ja toinen vain kahdesta ruotsalaisesta täysammattilaisesta big bandista. Yhtyeen kotipaikka on piskuinen alle neljän tuhannen asukkaan Varan kunta. Hallinnollisesti Bohuslän Big Band on osa Varan konserttitaloa ja onkin Länsi-Götanmaan aluehallinnon tuen piirissä. (Bohuslän Big Band, ei pvm. a, b).

Slovakialainen sotilasmusiikki koostuu naapurimaa Tšekin tapaan kahdesta soittokunnasta. Ne ovat Slovakian asevoimien soittokunta ja Banská Bystrican soittokunta. Kumpikin kokoonpanoista on puhallinorkesteri, joten big band -toimintaa ei slovakialaisessa sotilasmusiikissa ilmene. (Velitel'stvo posádky Bratislava, 2012a, b)

Tanskalainen sotilasmusiikki kattaa kolme ammattisoittokuntaa: Henkikaartin soittokunnan, Merivoimien soittokunnan ja Schleswigin soittokunnan. Viime mainitussa on huomattavaa, että Schleswig ei sijaitse Tanskassa vaan Saksan liittotasavallan pohjoisimmassa osavaltiossa. Henkikaartin soittokunnan mainitaan soittavan myös rytmimusiikkia ja Schleswigin soittokunnan nykymusiikkia, mutta big band -toimintaa ei Tanskan sotilasmusiikissa mainita olevan. (Den Kongelige

livgardes Musikkorps, ei pvm.; Søværnets Tamburkorps Venner, ei pvm.; SMUK – Slesvigske musikkorps, ei pvm.)

Unkarilaisesta sotilasmusiikista on saatavilla hyvin vähän tietoa. Maan sotilassoittokunnista merkittävimmäksi – ei siis ainoaksi – mainitaan puolustusvoimien keskussoittokunta. Big band -toimintaa sen piirissä ei mainita esiintyvän. (MH vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár, 2023).

Viro lakkautti ainoan sotilassoittokuntansa vuonna 2021, kun *Kaitseväe orkester* eli Puolustusvoimien orkesteri ajettiin alas osana puolustusvoimien säästöohjelmaa. Samassa yhteydessä lakkautettiin myös rajavartiolaitoksen ja poliisin yhteinen soittokunta. Soittokuntien yhdistämistä ehdotettiin yhtenä säästökeinona, muttei se lopulta koskaan toteutunut. (Paju, 2021).

Kummankaan yhtyeen toiminta ei kuitenkaan loppunut, vaikka virastojen tuki loppuikin: rajan ja poliisin yhteinen soittokunta siirrettiin Tallinnan poliisisoittokunnaksi, ja kaikki 34 soittajaa saivat pitää työnsä. Samantapaisesti kävi Puolustusvoimien orkesterille, joka siirrettiin kenraali Laidonerin mukaan nimetyn Viron sotamuseon alaiseksi yksiköksi. Kokoonpanon nykyinen nimi on suomennettuna *Sotaväen orkesteri* ja siinä on 37 soittajaa. Ohjelmisto on klassista, joten big band -toimintaa ei Viron uudelleensyntyneessä sotilasmusiikissa ole. (Paju, 2021).

5 Kansainvälisyys ja sen tavoitteet, case Ilmavoimien big band

Kansainvälistä toimintaa ei harrasteta isossa instituutiokoossa hovin ja päivärahajen vuoksi. Jotta ulkomailla näkymisen motiiveihin päästään käsiksi, on selvitettävä, millaisena Ilmavoimien big band näyttäytyy juuri nyt. Ilmavoimien big bandin kansainvälistymispyrkimysten taustaa ja nykytilannetta kommentoi tutkimuksessa Ilmavoimien big bandin tiedottaja, vääpeli Merja Kokko.

Koska Ilmavoimien big bandilla ei ole erikseen kansainvälisestä yhteistyöstä vastaavaa henkilöä, Kokko on toimenkuvansa puolesta informoiduin taho

vastaamaan aihetta koskeviin kysymyksiin. Ilmavoimien big bandista käytetään työssä koko nimen lisäksi myös lyhennettä IVBB.

Ilmavoimien big bandin tunnettuus on kotimaassa vaihteleva. Hiemankin enemmän musiikista, erityisesti big band -musiikista, kiinnostuneet ihmiset tietävät ja tunnistavat IVBB:n Kokon (2023) mukaan jo hyvin; toisaalta tunnettuus nimenkään tasolla ei ole koko kansan läpi leikkaavaa. Valtakunnallisesti tunnettavuus on jopa paikallista parempi, kiitos Puolustusvoimien valtakunnallisten ilmaisten kiertueiden. IVBB on kotimaassa myös haluttu yhteistyökumppani: kiinnostuneita ovat olleet muiden muassa Suomen big band -yhdistys sekä Lieksan vaskiviikot. (Kokko, 2023)

Maanlaajuista toimintaa rajoittavat myös IVBB:n kohdalla kuitenkin soittotoiminta-alueet, jotka on määritelty kaikille soittokunnille erikseen. Ilmavoimien big bandin soittotoiminta-alue kattaa Keski-Suomen, Pohjois-Savon, Pirkanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakunnat sekä osan Etelä-Pohjanmaan maakunnasta. (Puolustusvoimat, 2022)

Kansainvälisesti IVBB:n tunnettuus on Kokon mukaan vielä pienimuotoista. Pyyntöjä osallistua kansainvälisiin sotilasmusiikkitapahtumiin tulee tasaisesti, mutta toiminnan suunnittelun näkökulmasta ne tulevat useimmiten liian myöhään. Rajoitteet kutsuihin myöntävästi vastaamiseen ovatkin enimmäkseen ajankäytölliset, sillä IVBB:n toimintaa suunnitellaan pitkälle etukäteen. Toisaalta IVBB:n päätehtävä ei myöskään ole kansainvälisen näkyvyyden kartuttaminen vaan sotilasmusiikin tuottaminen Puolustusvoimien tarpeisiin. Kansainvälisen tunnettuuden karttumista edesauttaa kuitenkin sosiaalinen media, jossa IVBB:llä on seuraajia kaikista maanosista. (Kokko, 2023)

Olemassa olevia lähivuosien tavoitteita näkyvyyden suhteen ovat IVBB:ssä kotimaisiin kilpailuihin, festivaaleihin ja big band -tapahtumiin osallistuminen. Erilaiset Puolustusvoimien edustustehtävät menevät vuoden keikkakalenteria suunniteltaessa kuitenkin esimerkiksi kesän festivaaleille osallistumisen edelle, mutta IVBB:ssä myös tiedostetaan jälkimmäisen merkitys näkyvyyden suhteen (Kokko, 2023). Toiminnan rahoittajan intressien takia luontevaa voikin olla

kansainvälistyä esimerkiksi olemassa olevan ulkomaisen tattoo-tapahtuman³ kautta, joille on etenkin keskisemmässä Euroopassa pitkät perinteet.

Kokon mukaan kolmen seuraavan vuoden aikana IVBB pyrkii pääsemään mukaan johonkin kansainväliseen tattoo-tapahtumaan, jossa on mukana sotilassoittokuntien big bandeja. Lisäksi tavoitteena on tehdä entistä enemmän yhteistyötä musiikkioppilaitosten, kuten Metropolia-ammattikorkeakoulun, Jyväskylän ammattikorkeakoulun ja koulutus kuntayhtymä Gradian alla toimivan Jyväskylän konservatorion kanssa, jotta IVBB näkyy etenkin potentiaalisimpien sotilasmusiikialalle rekrytoitavien parissa (Kokko, 2023).

Kansainvälistä yhteistyötä IVBB on tehnyt lähinnä pestaamalla vierailevia kapellimestareita ja solisteja, joihin lukeutuvat muiden muassa Randy Brecker ja Erik van Lier (Kokko, 2023). Lisäksi historia tuntee ulkomaankomennukset Sveitsiin 1997, Bosniaan 2000 sekä uudelleen Sveitsiin MilJazz 2.0 -tapahtumaan vuonna 2019 (Puolustusvoimat, 2022).

Kokemusta on myös nuottimateriaalivaihdosta Airmen of Noten, Yhdysvaltain ilmavoimien johtavan jazzorkesterin kanssa. Airmen of Noten kanssa IVBB on tehnyt myös yksisuuntaisen soittajavaihdon: joitakin vuosia sitten IVBB:n silloinen pianisti kävi vierailulla Airmen of Notessa. Vastavuoroisesti Airmen of Noten kapellimestari vieraili Suomessa johtamassa IVBB:tä useamman konsertin periodilla vuonna 2018. Hyvin toimineen yhteistyön seurauksena Airmen of Noten oli määrä tehdä vierailu koko big bandin koossa Ilmavoimien big bandin isännöitäväksi. Toukokuulle 2020 suunniteltu tapahtuma kuitenkin peruuntui koronapandemian vuoksi, eikä näihin suunnitelmiin ole toistaiseksi palattu uudelleen. (Kokko, 2023)

Kokemukset ulkomailta ovat olleet hyvin positiivisia huolimatta siitä, että vastaavan ulkomaankomennuksen toteuttaminen on työläs ja hidas prosessi. Erityisen

³ Tattoo on kansainvälisesti vakiintunut nimitys sotilasmusiikkifestivaalille. Se sisältää tyypillisesti muun muassa kuviomarssiesityksiä.

mielenkiintoisia matkat ovat olleet yksittäisten soittajien näkökulmasta. (Kokko, 2023)

Mahdollisen tulevan kansainvälisen yhteistyön tavoitteita IVBB:lle ovat yhteistyön koulutuksellisuus ja orkesterin kehittäminen, IVBB:n kiinnostavuuden kohentaminen työpaikkana, työn mielekkyyden ja motivoivuuden parantaminen ja nimekkään yhteistyön mukanaan tuoma julkisuus IVBB:lle (Kokko, 2023). Kansainvälisen yhteistyön IVBB:lle poikima hypoteettinen mediahuomio taas edistäisi soittokunnan tunnettuutta ensisijaisesti kotimaassa ja välillisesti myös ulkomailla. Pidemmälle vietyinä se olisi omiaan kohentamaan myös laajemmin Puolustusvoimien mainetta.

Kokko (2023) arvelee kansainvälisen näkyvyyden arvellaan poikivan myös lisää kansainvälistä toimintaa, tai vähintäänkin kiinnostusta harjoittaa sellaista IVBB:n kanssa.

Se lisää kiinnostavuutta ihan täällä kotimaassa näiden asioiden kanssa, motivoi soittajia ja luo mahdollisuuksia esimerkiksi yhteisiin konsertteihin kotimaassa, tai kapellimestarivierailujen tai soittajavaihtojen tai solistivierailujen kanssa. (Kokko, 2023).

Kokko (2023) kuitenkin huomauttaa, että IVBB:n ei ole tarkoitus laajentaa säännöllistä kiertue toimintaansa nykytilanteeseen nähden. Lisäksi vain murto-osa soittokunnan ajasta on käytettävissä sen omista lähtökohdista toteutettaviin konsertteihin ja keikkoihin. Puolustusvoimien ja sidosryhmien tilaisuudet, joissa esiintyminen on viime kädessä osa IVBB:n päätehtäviä, vievät vuodesta valtaosan. Suomen tuore Nato-jäsenyys ei sellaisenaan ole vaikuttanut IVBB:n kansainvälistymispyrkimyksiin. (Kokko, 2023)

6 Tulosten kuvaus ja analyysi

6.1 Huomiot kirjallisesta aineistosta

Kirjallisesta aineistosta selviää, että rytmimusiikkia sinänsä esitetään lukuisten eri soittokuntien voimin. Big bandia tyypillisempi tapa tuottaa tätä musiikkia on pienempi, rytmisektiosta ja pienestä puhallinsektiosta koostuva kokoonpano, niin sanottu *kombo*. Tällainen toimintamalli on käytössä myös Suomessa Kaartin ja Laivaston soittokunnissa, jotka pääkokoonpanossaan ovat sinfonisia puhallinorkestereita.

Noin joka toisella tarkastelualueen maalla on sotilassoittokunta, joka toimii myös big bandina. Se ei siis ole länsimaisessa sotilasmusiikissa millään muotoa tavatonta, mutta nykytilanteessa voimakkaasti puhallinorkesteritoiminnalle alisteista. Tämä alisteisuus ilmenee selvimmin big band -orientuneiden soittokuntien tai niiden sisäisten itsenäisten big band -kokoonpanojen määrän vähyytenä suhteessa soittokuntiin, jotka esiintyvät pääsääntöisesti puhallinorkesterina. Vastaavasti toimintamalli, jossa big band -muotoa ilmenee pääasiallisesti puhallinorkesterina toimivan soittokunnan siipien suojassa toissijaisena toimintana tai vaihtoehtoisena kokoonpanona, on huomattavan yleinen suhteessa päätoimiseen sotilasbig band -toimintaan. Tämä on merkillepantavaa, sillä sekä jazztradition että länsimaisen taidemusiikin hallitseminen mitat täyttävästi on yksittäiseltä soittajalta verrattain paljon vaadittu.

Tarkastellut maat eroavat toisistaan voimakkaasti, mitä tulee sotilasmusiikkialan suhteeseen koskien rytmimusiikkia. On maita, joissa soittotoiminta on eri puolustushaarat ja epätavallisemmatkin aselajit kattavaa, mutta joissa rytmimusiikin rooli osana soittokunnan toimintaa on lähinnä muodollisuus tai tyystin olematon. Toisaalta tutkittujen maiden joukossa on tältä jakaumaltaan myös tasapainoisempia esimerkkejä.

Sotilasmusiikin resursointi maittain suhteessa väkilukuun vaihtelee rajusti. Esimerkiksi pienessä Suomessa on viisi ammattisoittokuntaa, mutta väkiluvultaan yli kymmenkertaisessa Saksassa soittokuntia on vain hieman toista kymmentä.

Sitkeässä oleva etenkin suomalainen käsitys siitä, että sotilassoittokunnat olisivat sotilasstatuksensa takia jollakin tavalla epäammattimaisempia siviiliorkestereihin verrattuna, ei saa kirjallisesta aineistosta tukea. Käytännössä katsoen kaikkien tarkasteltujen maiden sotilasmusiikki rakentuu täysammattilaisista soittokunnista, joissa soittaa asevoimien palkkalistoille rekrytoituja, koulutettuja ja kokeneita ammattimuusikoita.

Samasta mainitsee myös Kokko (2023): yksi Ilmavoimien big bandin tavoitteista on alleviivata soittotoiminnan olevan laadukasta siitä huolimatta, että päällä on asevoimien univormut.

Me olemme ammattimuusikoita kaikki ensisijaisesti, mutta silti, mehän olemme sotilaita. (Kokko, 2023)

6.2 Hyvän yhteistyökumppanin tekijät

Sjöblomin (2023) mukaan yhteistyön laadukkuuden tekijät ovat toimiva kontakti, konkreettinen suunnitelma ja tavoite, yhteistyökumppanin korkealuokkainen substanssiosaaminen sekä toimintakulttuurien yhteensopivuus. Teoreettisesti parhaiden mahdollisten kumppanien haarukoimisessa vaikuttavat näistä tekijöistä substanssiosaaminen ja toimintakulttuuri. Eri sotilassoittokuntien toimintakulttuuriin on mahdotonta päästä syventymään ilman opinnäytetyön laajuuden reilusti ylittävää haastattelukierrosta eri maiden soittokunnissa, eikä tällainen kartoitus olisi kovin relevantti osa tätä tutkimusta. Sen osuuden arviointi jää työssä siis verraten ulkokohtaiseksi.

Kokon (2023) mainitsema saavutettu näkyvyys on riippuvaista ennen kaikkea yhteistyökumppanin maineesta ja tunnettuudesta. Myös Sjöblom (2023) huomauttaa, että yhteistyökumppania valittaessa merkitystä on usein paitsi todetulla, myös koetulla laadulla.

Monet tunnetut sotilas- big bandit tekevätkin säännöllisesti nimekkäitä yhteistöitä, joilla usein tavoitellaan paitsi näkyvyyttä, myös soittokuntien itsensä kehittämistä niin soittaja-, sektio- kuin orkesterikoossa. Onnistuessaan nämä nimekkäät yhteistyöt ovat omiaan tekemään osaltaan myös orkestereista itsestään vähä vähältä nimekkäämpiä.

Sjöblom (2023) huomauttaa, että toimimaton tai takkuava yhteistyö päättyy usein lyhyeen. Käytäntö on varsin yhtenäinen erityisesti musiikkialalla, jolla minkäänlaisiin työ-, palvelus- tai toimeksiantosuhteisiin sitoudutaan yleensä vain lyhyiksi jaksoiksi verrattuna muuhun työelämään. Sen myötä eri osapuolten on vaivatonta jatkaa lyhyelläkin varoitusajalla muuhun suuntaan, mikäli tehty yhteistyö ei tyydytä. Tähän pääsääntöön ainoa suurempi poikkeus – joskin työllistävältä vaikutukseltaan hyvin merkittävä sellainen – ovat virassa olevat soittajat erilaisissa julkisrahoitteisissa orkestereissa.

Edellä käsitellystä olosuhteesta on mahdollista päätellä, että orkesterien laadukkuudella sekä niiden säännöllisesti tekemillä nimekkäillä yhteistöillä on olemassa molemminpuolinen yhteys. Tämän myötä, ja osin myös maineenhallintasyistä, voi olla tarkoituksenmukaista hakeutua yhteistöihin maineikkaiden ja laadukkaiksi tunnettujen tahojen kanssa. Sjöblomin (2023) maininta henkilökohtaisten suhteiden painoarvosta erityisesti musiikkialalla näkyy tässäkin: sana tekemisen tasta leviää usein tehokkaasti, niin hyvässä kuin pahassa.

6.3 Yhteistyökumppanien valintakriteerit

Koska kysymys on taidealasta, joka ei ole yksikäsitteisin suurein mitattavissa, todennettavan ja koetun laadun käsitteet ovat tietyn perustason yläpuolella usein voimakkaastikin päällekkäiset. Orkesterien keskinäisen laadukkuuden vertaileminen ei siis lähtökohtaisesti ole kovin yksioikoista. Kun määritetään hyvän yhteistyökumppanin kriteereitä Ilmavoimien big bandille rajatun toimintaympäristön sotilassoittokuntien keskuudesta, sopivuutta on kuitenkin mahdollista määrittää eräiden toiminnan luonnetta tarkastelevien mittarien avulla. Niitä voivat olla soittajien kokoaikainen musiikin ammattilaisuus, big band -toiminnan vakiintuneisuus

osana sotilassoittokunnan toimintaa sekä big band -soiton suuri rooli kyseisen kokoonpanon muusikoiden toimenkuvassa.

Etsittäessä tasavertaista yhteistyökumppania Ilmavoimien big bandille on yhteistyökumppanin musiikin ammattilaisuus huomattavan oleellinen kriteeri. Jotta yhteistyö on molempia osapuolia tyydyttävää, soittajien osaamisen on oltava suhteellisen samantasoista. Vastaavasti kun koko työaika on resursoitu muusikon ammatin harjoittamiseen, osaamistasoilla on edellytyksiä kohdata verrattaessa muihin ammattiorkestereihin.

Sjöblom (2023) määrittelee yhdeksi onnistuneen kansainvälisen yhteistyön kriteeriksi toimintakulttuurin yhteneväisyyden. Samasta syystä kaksi jäljempää kriteeriä puoltavat paikkaansa. Big band -toiminnalla on edellytyksiä olla laadukasta, mikäli se on kiinteä ja merkityksellinen osa soittokunnan toimintaa. Kriteerillä on merkitystä, sillä osassa käsitellyistä soittokunnista big band toimii vain pääkokoonpanoksi määritellyn puhallinorkesterin sisäisenä tai alaisena osastona. Jos big band -toiminta on vain ajoittaista tai periodiluonteista, kovin kunnianhimoisiin taiteellisiin tavoitteisiin ei ole helppoa yltää. Tarkastelluista big bandeista lukuisat toimivat sinfonisen puhallinorkesterin vaihtoehtokokoonpanona ja emokokoonpanon tarpeille alisteisena. Siksi etusijalle asettuvat ne soittokunnat, joissa big band toimii säännöllisesti ja jatkuvasti.

Edellä käsitellyt olosuhteet pätevät myös yksittäisten soittajien mittakaavassa. On yleisesti tiedossa, että on yksittäiseltä soittajalta huomattavan paljon vaadittu tuntea sekä afroamerikkalaisen rytmimusiikin että länsimaisen taidemusiikin estetiikka syvällisesti. Kriteerillä on merkitystä, sillä mikäli big band on edellisen esimerkin mukaisesti puhallinorkesterikokoonpanon jako-osa ja big bandin soittajat ovat myös puhallinorkesterin soittajia, huomio ja työaika vääjäämättä jakaantuu näiden vaikeasti yhdistettävien tyylilajien kesken. Se on omiaan johtamaan siihen, että vähintään jompikumpi työn osa-alueista kärsii suhteessa tilanteeseen, jossa soittaja saa keskittyä yhteen pääasialliseen leipälajiinsa – kumpi se sitten onkin. Siksi etusijalle asettuvat ne soittokunnat, joissa big band on siinä soittavien muusikoiden pääasiallinen kokoonpano.

6.4 Kumppaniehdokkaiden joukon rajaaminen

Aiemmassa alaluvussa määritellään sotilas- big bandien joukossa laadukkuutta edustaviksi tekijöiksi kokoaikainen musiikin ammattilaisuus, big band -toiminnan vakiintuneisuus sekä big band -soiton suuri rooli soittajiensa toimenkuvassa. Viime mainitulla tarkoitetaan sitä, millainen osuus työpäivistä kuluu big band -soiton tai muun rytmimusiikkitoiminnan parissa.

Tarkastelluista maista päätoimisia sotilassoittokuntien big bandeja on vahvistetusti Yhdysvalloissa, Suomessa, Liettuassa, Saksassa, Sveitsissä, Kreikassa, Kroatiassa ja Kanadassa. Tähän joukkoon lukeutuu lisäksi SHAPE International Bandin alaisuuteen kuuluva NATO Jazz Orchestra (SHAPE International Band, ei pvm.).

Päätoimiseksi big band -toiminnassa on luettu tässä myös ne big bandit, joilla on valmius mukautua tarvittaessa tuottamaan myös seremoniallista sotilasmusiikkia, mutta joiden pääasiallinen tehtävä on jazztradition mukainen. Tämä on perusteltua, sillä etenkin pienemmissä maissa soittokuntia on suhteellisen harvassa, ja puolustusvoimalliset sotilasmusiikin ydintehtävät on siksi kyettävä toteuttamaan kaikkien resursoitujen ammattisoittokuntien voimin.

Päätoimisen puhallinorkesterin jako-osana big bandeja toimii Tšekissä, Luxemburgissa ja Sloveniassa. Alankomaiden sotilasmusiikissa big band -toimintaa toteuttaa puolipäiväinen orkesteri. Latvian, Ranskan ja Ison-Britannian kohdalla big band -toiminnan rooli ja painoarvo jäävät julkisten lähteiden varassa epäselviksi. Nämä maat jäävät näistä syistä tässä tarkastelussa potentiaalisimman joukon ulkopuolelle.

Lopullisen pääyhteistyökumppanin valikoituminen on riippuvaista henkilökohtaisista suhteista sekä siitä, millaista tehtävän yhteistyön halutaan olevan. Nämä kuuluvat myös Sjöblomin (2023) kriteereihin. Sopivin määrä kumppaneita voi olla voimakkaastikin soittokuntakohtainen asia ja osaltaan myös resurssikysymys: tiiviin yhteistyön tekeminen useisiin eri suuntiin voi koitua liian kalliiksi. Tämän myötä riskejä on perusteltua minimoida, kun kumppaneita valitaan.

Olemassa olevia ja aiemmin syntyneitä, mutta sittemmin hiipuneita yhteyksiä voi olla tarkoituksenmukaista lämmitellä uudelleen. Vaikka aivan viimeisimpinä vuosina ei olisi tehtykään yhteistyötä, kuvaannollinen pelto on silti jo kertaalleen raivattu. On inhimillistä, että kumppani-instituutiot ja etenkin niissä toimivat ihmiset hetkessä unohdu, kun kertaalleen on tutustuttu.

Edellä mainituista syistä Ilmavoimien big bandille olisi eittämättä hedelmällistä panostaa kansainvälisessä yhteistyössä Miljazz-tapahtumaa järjestävään Sveitsiin sekä sotilas- big bandien kotimaahan, Yhdysvaltoihin. Näiden maiden kanssa yhteistyöstä on jo positiivisia kokemuksia: myös Sjöblomin (2023) mukaan kansainvälinen yhteistyö tapaa keskittyä tiettyihin kumppaneihin, joiden kanssa tehtävällä yhteistyöllä nähdään olevan eniten voitettavaa. Koska nykytilanteessa IVBB ei tee kansainvälistä big bandien välistä yhteistyötä (Kokko, 2023), tämä keino voi olla tässä tilanteessa vähätöisin.

Uusille avauksille luontevia kohdemaita voivat olla kaikki rajatun joukon maat. Niitä voidaan arvottaa laadullisten tekijöiden ja kulttuuristen samankaltaisuuksien perusteella, mutta kyse on väistämättä kovin subjektiivisesta arviosta. Yleiseltä big band -kulttuuriltaan ja toimintakulttuurin yhtäläisyyksiltään tarkasteltavista maista erottuu edukseen Saksa, jossa toimii maineikas die Big Band der Bundeswehr.

7 Toimenpide-ehdotus

Edellisissä luvuissa olen tutkinut kansainvälistä sotilas- big bandien kenttää. Lisäksi olen selvittänyt musiikkialan instituutioiden kansainvälistymisen edellytyksiä yleisesti ja Ilmavoimien big bandin kohdalla erityisesti. Näiden tulosten sekä niistä tehtyjen johtopäätösten perusteella olen laatinut toimenpide-ehdotuksen Ilmavoimien big bandin kansainvälistymispyrkimyksiin.

- 1) Laaditaan Ilmavoimien big bandille sisäinen tai julkinen strategia liittyen sen kansainvälisiin tavoitteisiin. Sisällytetään analyysi kansainvälisen

toiminnan hyödyistä, haitoista, mahdollisuuksista ja uhista, todetaan yhteistyöllä tavoiteltavat seikat sekä määritellään halutut yhteistyön muodot.

- 2) Nimetään Ilmavoimien big bandin keskuudesta henkilö, jonka työn vastuualueisiin sisällytetään kansainvälisten asioiden koordinointi. Sotilasorganisaatioihin liittymättömien vapaan kentän musiikin ammattilaisten rekrytointi solisteiksi ja vieraileviksi kapellimestareiksi rajataan tämän tehtävän ulkopuolelle. Tehtävään kuuluu toiminnan suunnittelun johtaminen sekä yhteydenpito valittuihin kumppaneihin.
- 3) Määritellään big bandien välisen yhteistyön halutut suunnat vähintään korkean rajauksen tasolla, esimerkiksi länsimaat. Tämän sisällä voidaan määritellä tärkeimmät yhteistyökumppanit, kuten esimerkiksi Airmen of Note, Swiss Army Big Band ja die Big Band der Bundeswehr. Edellä mainittujen kanssa yhteistyön tekeminen tai syventäminen on perusteltua soitto toiminnan laadullisten kriteerien ja olemassa olevien kontaktien pohjalta.
- 4) Asetetaan välitavoitteita ja valitun aikavälin päätavoite, esimerkiksi Kokon (2023) mainitsema osallistuminen big band -tattoo tapahtumaan tai vasta- vuoroiset vierailukonsertit kumppanisoittokunnan kotimaassa sekä Suomessa.
- 5) Jaetaan kokemuksia toimintakulttuureista projektiluontoisesti ohjelmistovaihdon, kapellimestarivaihdon ja lyhytkestoisen soittajavaihdon kautta. Pidetään kynnyks matalana tämänkaltaisissa yhteistyön muodoissa, jotka eivät lähtökohtaisesti estä tai häiritse orkesterin normaalia arkitason toimintaa.
- 6) Raportoidaan kulloisenkin yhteistyöhankkeen tulokset ja vertaillaan niitä projektikohtaisesti. Kerätään hankkeista palautetta sekä kehitysehdotuksia henkilöstöltä.

8 Johtopäätökset ja pohdinta

Työn tavoitteena oli kartoittaa Ilmavoimien big bandille tarkoituksenmukaisia kansainvälisen yhteistyön muotoja ja kumppaneita. Lisäksi tavoitteena oli selvittää ammattiorkesterien kansainvälisen yhteistyön edellytyksiä yleisesti ja Ilmavoimien big bandin kohdalla erikseen.

Työstä saatu tulos on yhteistyöedellytysten selvityksiin perustuva toimenpideohjelma sekä relevantin toimintaympäristön kartoitus. Tulos vastaa työn tekemiseen ohjanneen tahon kehittämistarpeeseen ja toteuttaa tutkimuksellisen kehittämishankkeen tarkoitusta. Lisäksi työ voi tarjota mielenkiintoista tietoa muillekin big bandeista ja sotilasmusiikista kiinnostuneille. Välivaiheen tuloksena syntynyt toimintaympäristön kartoitus on hyödynnettävissä mitä luultavimmin vielä pitkälle tulevaisuuteen, toimenpide-ehdotus taas on tilaajan päätöksestä riippuen otettavissa käyttöön heti tai vapaasti muokattavissa sopivaksi katsottuun muotoon.

Työtä tehdessä kävi vahvasti ilmi etenkin eurooppalaisiin big bandeihin liittyvän lähdemateriaalin vähyys, mitä tulee sotilasmusiikkiin. Tosi tarina Glenn Milleristä (Newton, 2000) on pääkohdiltaan tuttu monille alasta kiinnostuneille, mutta kokonaiskuvaa sotilasmusiikin big band -kentästä ei aiemmin ollut tiettävästi muodostettu kirjalliseen, helposti saatavaan muotoon. Tämä tarkastelu on tehty Ilmavoimien big bandille relevantista näkökulmasta, mutta on sinänsä minkä tahansa instituution hyödynnettävissä eri puolilla Eurooppaa. Myös muutoin eurooppalaisista big bandeista kiinnostuneille työn sisältö voi olla antoisa.

Menetelmien ja prosessin rajallisuudet nivoutuvat edellä käsitellysti lähdemateriaalin ja aiemmin tehdyn tutkimuksen vähyyteen. Kokonaisvaltaista tietoa edes maakohtaisesti toimivista soittokunnista ei aina ollut saatavilla, joten tällainen tieto oli koottava itse. Päädyin usein etsimään yleisen ja kattavan tiedon sijasta tietoa esimerkiksi jonkin tarkasteltavan maan laivaston soittokunnasta, sillä kokonaisvaltaista sotilasmusiikkitietoutta oli saatavilla vain harvojen maiden osalta. Tätä kautta saattoi toisaalta löytyä lähde, jossa viitataan kyseisessä maassa toimivien soittokuntien määriin ja nimiin, parhaassa tapauksessa myös

toimintamalleihin. Tavat viestiä sotilasmusiikista tai ylipäätään asevoimista vaihtelevat tarkastelualueen maiden välillä voimakkaasti – osalla soittokunnista ei mitä ilmeisimmin esimerkiksi ole toimivia verkkosivuja.

Olen joutunut toteamaan kirjallisessa aineistossa joidenkin maiden kohdalla, ettei viitteitä big band -toiminnasta maan sotilasmusiikissa ole. Kyseessä on toki oletus, mutta se on tässä tapauksessa verraten turvallista tehdä. Sotilassoittokuntien on tarkoitus herättää huomiota ja tunteita kohdeyleisössään, ja tässä tehtävässä onnistuakseen soittokunnan on myös kyettävä viestimään olemassaolostaan asiallisella volyyymilla. Kuvailun kaltainen oletus on tehty vasta huolellisen etsinnän jälkeen. Mikäli perusteellinen tiedonhaku eri hakusanoilla ja lähteistä ei tuota tiedonmurustakaan, mahdollisen huomaamatta jäävän toiminnan on edellä käsitellyn olemassaolon logiikan vuoksi vaikea tulkita olevan kovinkaan merkityksellistä. Jos soittokunnan kyky tähän itsestään viestimiseen on tässä määrin rajallinen, se tuskin on myöskään erityisen varteenotettava yhteistyökumppani Sjöblomin (2023) laadukkuusperiaatteen kannalta – koko soittokunnan toiminnan tarkoitus on viime kädessä viestinnällinen.

Tutkimus on käytetyllä menetelmällä sangen pitävästi toistettavissa niin haastattelujen kuin kirjallisen aineiston osalta. Haastatteluja tehdessäni kiinnitin erityistä huomiota siihen, että haastateltava ymmärtää käyttämäni käsitteet samansisältöisinä kuin minä ja päinvastoin. Varsin täsmällisten ennalta laadittujen kysymysten lisäksi esitin myös tarkentavia kysymyksiä tai täsmennyspyyntöjä, mikäli vastauksiin jäi epäselvyyksiä. Tällä halusin varmistaa, että haastattelumateriaali on mahdollisimman hyödyllistä ja että tutkimuksella on parhaat mahdolliset edellytykset onnistua. Haastateltujen vastaukset kysymyksiini palvelivat tarkoitusta nähdäkseni varsin hyvin. Haastatteluissa syntyneet aineistot hävitetään työn julkaisun yhteydessä hyvän tavan mukaisesti.

Tutkimukseen valitulla menetelmällä on rajallisuutensa. Tarkkarajaisia suureita, joilla mitata yhteistyökumppanin sopivuutta, ei tulkintani mukaan ole mahdollista määrittää. Kun kyse on taiteen tekemisestä, sellainen tuskin olisi liioin kovin tarkoituksenmukaista. Tästä syystä päädyin jättämään potentiaalisten kumppanitarjokkaiden rajauksen suhteellisen väljäksi ja rajauksen kriteerit verraten

yleisluontoisiksi: uskoakseni toimenpide-ehdotukseni käytettävyyttä parantaa se, etten sido siinä tilaajan käsiä vähänkään horjuvin perustein.

Eri maiden sotilasmusiikkialojen väliset erot olisi mahdollisesti saanut havainnollistettua paremmin jonkinlaisia taulukkoja ja diagrammeja käyttämällä. Koska erot maiden välillä ovat suuria ja jokainen maa on käytännössä yksilö, päädyin toteamaan, ettei datan koostaminen tällä tavalla ole erityisen tarkoituksenmukaista tai tutkijan ajankäytön näkökulmasta tehokasta. Lisäksi maiden välinen yleinen ja kattava sotilasmusiikkialan vertailu olisi suhteellisen kaukana työn tarkoituksesta. Sotilassoittokuntien big bandien välillä tällainen vertailu olisi ollut työn tavoitteen näkökulmasta mielekkäämpi, mutta sen toteuttaminen systemaattisen kattavilla ja oikeellisilla tiedoilla olisi nähdäkseni vaatinut huomattavan laajan haastattelukierroksen. Tästä päädyin ajankäyttösyistä luopumaan.

On luonnollisesti Ilmavoimien big bandin itsensä päätettävissä, millaisin tarkemmin kriteerein se yhteistyökumppaninsa valitsee ja millaista yhteistyötä se tulee kumppaniensa kanssa tekemään. Tässä työssä päädyin ennen kaikkea tutkimaan, konkretisoimaan ja asettamaan ne raamit, joiden sisällä toivotun kaltaisella kansainvälisellä yhteistyöllä on edellytyksiä onnistua ja olla laadukasta kaikkien osapuolten näkökulmasta.

Aihetta on mahdollista tutkia edelleen esimerkiksi selvittämällä eri sotilas- big bandien tosiasiallisten toimintakulttuurien eroja haastattelututkimuksella. Lisäksi Ilmavoimien big bandin kansainvälisistä hankkeista on mahdollista laatia esimerkiksi projektisuunnitelmia ja -raportteja – toiminnan kehittämisen näkökulmasta sellainen on jopa toivottavaa.

Lähteet

64 Jazz Festival Ljubljana. (ei pvm.). *Slovenian Armed Forces Big Band & Izidor Leitinger*. <https://www.ljubljanajazz.si/index.php/en/week-1/details/2022-06-18/130-big-band-orkestra-slovenske-vojske-izidor-leitinger>

Aukia, J-P. (12.10.2018) Mitä on sotilasmusiikki? *Suomalaisen sotilasmusiikin historiahanke*. <https://sotilasmusiikki.wordpress.com/2018/10/12/mita-on-sotilas-musiikki/>

Arma dei carabinieri. (2021). *La banda musicale*. <https://www.carabinieri.it/chiamo/oggi/la-banda-musicale/la-storia-oggi>

Armée de l'Air et de l'Espace. (2023). *La Musique de l'Air*. <https://air.defense.gouv.fr/article-de-dossier/1371>

Army of the Republic of North Macedonia. (ei pvm.). *Military Orchestra*. <https://mil.mk/honour-guard-battalion/military-orchestra/?lang=en>

Badger, R. (20.1.2001). *Europe, James Reese*. Grove Music Online. <https://doi.org.ezproxy.metropolia.fi/10.1093/gmo/9781561592630.article.09083>

Bandas filarmónicas. (24.9.2012). *Banda da GNR*. https://www.bandasfilarmonicas.com/bandas-site/cpt_bandas/banda-da-gnr/

Bannister, R. (1994). Watching paint dry: musical meaning in a military ceremony. *Australian Defence Force Journal*, 106, 33-40.

Besse, F. (Kesäkuu 2021). Militärmusik: gestern, heute und morgen. *Schweizer Soldat*. [https://www.schweizer-soldat.ch/sites/sdt/files/public/20210610_SDT\(1\).pdf](https://www.schweizer-soldat.ch/sites/sdt/files/public/20210610_SDT(1).pdf)

The British Army. (ei pvm.). *The Royal Corps of Army Music*. <https://www.army.mod.uk/who-we-are/corps-regiments-and-units/royal-corps-of-army-music/>

Die Big Band der Bundeswehr. (ei pvm.). *Die Big Band der Bundeswehr*. <https://www.bigband-bw.de/die-big-band>

Bohuslän Big Band. (ei pvm. a). *Great Friends of Jazz*. <https://bohuslan-bigband.com/eng/>

Bohuslän Big Band. (ei pvm. b). *Historia och uppdrag*. <https://bohuslan-bigband.com/historia-och-uppdrag/>

Boyle, S. (2004). And the Band Played On: Professional Musicians in Military and Service Bands. *International Journal of Arts Management*, 6(3), 4–12.

<https://www.proquest.com/docview/205770420/fulltext/81F8F3ABFC524849PQ/1?accountid=11363>

Bundesministerium für Landesverteidigung. (ei pvm.). *Gardemusik*.
https://www.bmlv.gv.at/organisation/beitraege/mil_musik/gardemusik.shtml

Bundeswehr. (2023). *Zentrum Militärmusik der Bundeswehr*. <https://www.bundeswehr.de/de/organisation/streitkraeftebasis/organisation/streitkraefteamt/zentrum-militaermusik-der-bundeswehr>

Carden, E. (15.5.2008). Musicians in the Military. *Halftime*. <https://halftime-mag.com/features/musicians-in-the-military.html>

Collier, J. (20.1.2002). *Bands (jazz)*. Grove Music Online. <https://doi-org.ezproxy.metropolia.fi/10.1093/gmo/9781561592630.article.J024300>

Comissão cultural de Marinha. (2023). *Ensembles*.
https://ccm.marinha.pt/pt/banda_web/ensembles_web

Erne, R. (Kesäkuu 2012). Pepe Lienhard: "Die Rentnerbank wäre eine Strafe für mich". *Leben & Glauben*. https://web.archive.org/web/20130226153945/http://www.pepelienhard.ch/pdf/presse_SLG_1206.pdf

Esercito italiano. (2023a). *La Banda dell'Esercito*. <https://www.esercito.difesa.it/organizzazione/capo-di-sme/comfoter/la-banda-dell-esercito>

Esercito italiano. (2023b). *La Fanfara*. <https://www.esercito.difesa.it/organizzazione/capo-di-sme/comando-forze-operative-sud/brigata-garibaldi/pagine/rcst-garibaldi-la-fanfara.aspx>

Exército. (2022a). *Banda do Exército*. <https://www.exercito.pt/pt/quem-somos/organizacao/ceme/cmdpess/dsp/be>

Exército. (2022b). *Orquestra Ligeira do Exército*. https://www.exercito.pt/pt/Paginas/0_Conteudo_Generico/Dia-do-Exercito-2018/Concerto.aspx

Força Aérea. (ei pvm.). *Banda de Música da Força Aérea*.
<https://www.emfa.pt/unidade-1-banda-de-musica-da-forca-aerea>

Forsvaret. (9.8.2020). *Music*. <https://www.forsvaret.no/en/about-us/museums-and-music/music>

D'Frënn vun der Militärmusek. (2022). *Ensembles*. <https://www.fvmm.lu/de/ensembles>

Försvarsmakten. (ei pvm.). *Försvarsmusiken*. <https://www.forsvarsmakten.se/sv/organisation/livgardet/forsvarsmusiken/>

Government of Canada. (30.8.2023). *Canadian Forces Bands*. <https://www.canada.ca/en/services/defence/caf/showcasing/music/bands.html>

Government of Canada. (30.1.2019). *The Naden Band*. <https://www.canada.ca/en/navy/corporate/community-support/naval-bands/naden.html>

Government of Canada. (17.3.2022). *The Royal Canadian Artillery Band*. <https://www.canada.ca/en/army/corporate/3-canadian-division/royal-canadian-artillery-band.html>

Government of Canada. (18.10.2018). *The Stadacona Band*. <https://www.canada.ca/en/navy/corporate/community-support/naval-bands/stadacona.html>

Government of Iceland. (ei pvm.). *National Security*. <https://www.government.is/topics/foreign-affairs/national-security/>

Guardia Real. (2016). *Unidad de Música*. <https://www.defensa.gob.es/guardia-areal/Menu/Organizacion/UnidaddeMusica/>

Heidler, M. (2018). "Mars und Musica" – Krieg und Musik: Militärmusik und Truppenbetreuung im Wandel der Zeit. *Lied un Populäre Kultur*, 63, 129–147. <https://www.proquest.com/scholarly-journals/mars-und-musica-krieg-musik-militarmusik/docview/2210887881/se-2?accountid=11363>

Hellenic Air Force. (2023). *Air Force Band*. <https://www.haf.gr/structure/gea-2/band/>

Hrvatski vojnik. (11.9.2017). *The Jazz Band of the Croatian Armed Forces – the synonym for great music*. <https://hrvatski-vojn timer.hr/the-jazz-band-of-the-croatian-armed-forces-the-synonym-for-great-music/>

International Youth Band Festival. (ei pvm.). *Hellenic Navy Band*. <https://www.youthbandfestival.gr/en/participating-orchestras/hellenic-navy-band/>

Irish Defence Forces. (ei pvm.). *Defence Forces School of Music*. <https://www.military.ie/en/who-we-are/army/defence-forces-school-of-music/>

Kernfeld, B. (15.12.2022). *Lehn, Erwin*. <https://doi-org.ezproxy.metropo-lia.fi/10.1093/gmo/9781561592630.article.J264500>

Kettunen, J. (9.3.2023). Tuleva sotilaskapellimestari Soila Takanen kertoo, miksi sotilassoittokunnissa suositaan puhaltimia ja rumpuja. *Keskisuomalainen*. <https://www.ksml.fi/paikalliset/5776548>

Den Kongelige Livgardes Musikkorps. (ei pvm.). *Arbejdsområder*. <https://livgardensmusikkorps.dk/om-os>

Koninklijke Muziekkapellen van Defensie. (2015a). *Koninklijke Muziekkapel van de Marine*. <https://www.royalbands.mil.be/nl/koninklijke-muziekkapel-van-de-marine>

Koninklijke Muziekkapellen van Defensie. (2015b). *Staf*. <https://www.royalbands.mil.be/nl/staf>

Kurkela, V. (26.5.2018). Rytmimusiikki ja akatemia – kevyen musiikin yliopistollinen tutkimus Suomessa. *Suomen musiikintekijät*. <https://musiikintekijat.fi/artikkelii/rytmimusiikki-ja-akatemia-kevyen-musiikin-yliopistollinen-tutkimus-suomessa/>

Laitinen, K. (2020). Piipareita, klarinetinpuhaltajia ja musikantteja – sotilassoittajat Suomessa Ruotsin ajan lopulla. *Musiikki*, 50(4), 68–74. <https://musiikki.journal.fi/article/view/101314>

Légion étrangère. (18.5.2018). *Les particularités musicales*. <https://www.legion-etrangere.com/mdl/page.php?id=625&titre=Les-particularites-musicales>

Lesiecki, R. (26.3.2018). Powstaje Pułk Reprezentacyjny WP z największą w Europie orkiestrą wojskową. *Defence 24*. <https://defence24.pl/sily-zbrojne/powstaje-pulk-reprezentacyjny-wp-z-najwieksza-w-europie-orkestra-wojskowa>

Lielais Dzintars. (4.2.2016). *Concert by the Latvian National Armed Forces Orchestra and Big Band*. <https://lielaisdzintars.lv/en/kalendars/pasakums/nacionalo-brunoto-speku-orkestra-un-bigbenda-koncerts>

Lietuvos kariuomenė. (28.5.2012). *Gruzijos Nepriklausomybės dienos renginiuose – Lietuvos sausumos pajėgų orkestras*. <https://kariuomene.lt/kas-mes-esame/naujienos/gruzijos-nepriklausomybes-dienos-renginiuose-lietuvos-sausumos-pajegu-orkestras/6237>

Lietuvos kariuomenė. (2.6.2020). *Karinių jūrų pajėgų orkestras vaikams dovanojo maršus*. <https://www.kariuomene.lt/kas-mes-esame/naujienos/kariniu-juru-pajegu-orkestras-vaikams-dovanojo-marsus/22108>

Lietuvos kariuomenė. (ei pvm. a). *Karinių oro pajėgų orkestras*. <https://kariuomene.lt/karines-oro-pajegos/padaliniai/kariniu-oro-pajegu-orkestras/23352>

Lietuvos kariuomenė. (4.1.2021). *Krašto apsaugos savanorių pajėgų bigbendas*. <https://www.kariuomene.lt/veikla/ryšiai-su-visuomene/bigdbendas/23362>

Lietuvos kariuomenė. (ei pvm. b). *Lietuvos kariuomenės orkestras*. <https://kariuomene.lt/ldk-gedimino-stabo-batalionas/padaliniai/lietuvos-kariuomenes-orkestras/23294>

Ministria e Mbrojtjes. (2023). *Frederic Laroque dhe OSFA bashkohen në një përvojë muzikore të paharrueshme*. <https://www.mod.gov.al/politikat-e-sigurise/te-tjera-nga-mm/kulture/6036-frederic-laroque-dhe-osfa-bashkohen-ne-nje-pervoje-muzikore-te-paharrueshme>

Ministry of Defence. (2017). *Joint performance of the Albania Armed Forces Wind Orchestra and UK Corps of Army Music*. <https://web.archive.org/web/20180717041641/http://www.mod.gov.al/eng/index.php/news-room/774-joint-performance-of-the-albania-armed-forces-wind-orchestra-and-uk-corps-of-army-music>

Ministry of Defence. (12.12.2018). *New Year's concert of the military bands of Macedonia, Bulgaria and Montenegro.*

<https://mod.gov.mk/%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%B3%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%88%D0%B5%D0%BD-%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%86%D0%B5%D1%80%D1%82-%D0%BD%D0%B0-%D0%B2%D0%BE%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D1%82%D0%B5-%D0%BE%D1%80%D0%BA%D0%B5%D1%81/>

Ministry of Defense of the Republic of Croatia. (2023). *Orkestar HRM.*

<https://www.morh.hr/orkestar-hrm/>

Ministry of Defense of the Republic of Croatia. (20.3.2009). *Simfonijski puhački orkestar OSRH.* <https://www.morh.hr/orkestar-osrh/>

Ministerie van Defensie. (ei pvm. a). *Militaire muziek.* <https://www.defensie.nl/onderwerpen/muziek>

Ministerie van Defensie. (ei pvm. b). *Orkest Koninklijke Luchtmacht.*

<https://www.defensie.nl/onderwerpen/muziek/orkest-koninklijke-luchtmacht>

Ministerie van Defensie. (ei pvm. c). *Orkest Koninklijke Marechaussee.*

<https://www.defensie.nl/onderwerpen/muziek/orkest-koninklijke-marechaussee>

Ministero della difesa. (2021). *Banda musicale aeronautica militare.*

<https://www.aeronautica.difesa.it/home/noi-siamo-l-am/organizzazione/gruppi-musicali/>

Ministero della difesa. (2018). *The Italian Navy Band.* <https://www.marina.difesa.it/EN/history/italband/Pagine/default.aspx>

Ministerstvo obrany. (2014a). *Ústřední hudba AČR.* <https://ustrednihudba.army.cz/>

Ministerstvo obrany. (2014b). *Vojenská hudba Olomouc.* <https://vhologmouc.army.cz/>

Muzica Reprezentativă a Armatei. (ei pvm.). Youtube. <https://www.youtube.com/@muzicareprezentativaarmat3156/about>

Nacionālie bruņotie spēki. (ei pvm. a). *Jūras spēku orķestris.*

<https://www.mil.lv/lv/vienibas/juras-speki/juras-speku-orkestris>

Nacionālie bruņotie spēki. (ei pvm. b). *Štāba orķestris.* <https://www.mil.lv/lv/vienibas/staba-bataljons/staba-orkestris>

National Guards Unit. (2019). *Guards Representative Brass Band.*

<https://www.guards-bg.com/index.php/about-us/structure/guard-band>

Newton, W. (2000). Launching a legend: Maxwell Field and Glenn Miller's Army Air Forces Band. *Alabama Review; Montgomery*, 53(4), 271–296.

<https://www.proquest.com/scholarly-journals/launching-legend-maxwell-field-glenn-millers-army/docview/211771890/se-2?accountid=11363>

Paju, K. (30.9.2021). ORKESTER JÄÄB! Kaitseväe orkester jätkab tegevust sõjamuuseumi koosseisus. *Õhtuleht*. <https://www.ohhtuleht.ee/1044684/orkester-jaab-kaitsevae-orkester-jatkab-tegevust-sojamuuseumi-koosseisus>

Puolustusvoimat. (21.6.2022). *Ilmavoimien soittokunnan historiaa*. <https://sotilasmusiikki.fi/historia4>

Puolustusvoimat. (ei pvm. a). *Ilmavoimien Big Band*. <https://puolustusvoimat.fi/web/sotilasmusiikki/ilmavoimien-big-band>

Puolustusvoimat. (ei pvm. b). *Ilmavoimien soittokunta*. <https://sotilasmusiikki.fi/ilmavoimien-soittokunta>

Puolustusvoimat. (ei pvm. c). *Kokoonpanot*. <https://sotilasmusiikki.fi/puolustusvoimien-varusmiessoittokunta/kokoonpanot-tuotantotiimit>

Puolustusvoimat. (ei pvm. d). *Sotilasmusiikki*. <https://sotilasmusiikki.fi/etusivu>

Puolustusvoimat; Kilpijoki, O.; Leppänen, E. (7.6.2023). *Ilmavoimien big band* [valokuva]. Haettu osoitteesta <https://www.facebook.com/IlmavoimienBigBandOfficial/>.

Royal Air Force. (ei pvm.). *RAF Music Services*. <https://www.raf.mod.uk/display-teams/raf-music-services/>

Royal Marine. (ei pvm. a). *RM Band Lympstone*. <https://www.royalnavy.mod.uk/our-organisation/the-fighting-arms/royal-marines/royal-marines-band-service/rm-band-lympstone>

Royal Marine. (ei pvm. b). *Royal Marines Band Services*. <https://www.royalnavy.mod.uk/organisation/rmbs>

Schweizer Armee. (ei pvm.). *Kompetenzzentrum Militärmusik*. <https://www.vtg.admin.ch/de/organisation/kdo-ausb/lvb-inf/komp-zen-mil-musik.html>

SHAPE International Band. (ei pvm.). *Jazz Ensembles*. <https://shape.nato.int/shapeband/musical-ensembles/jazz-ensembles>

Slovenska vojska. (2020). *Orkester slovenske vojske*. <https://postanivojak.si/enote/orksv/>

SMUK – Slesvigske musikkorps. (ei pvm.). *Præsentation*. <https://www.smuk-musik.dk/smuk/presentation>

Suppan, A. (20.1.2001). Mixed wind bands. Artikkelissa K. Polk, J. K. Page, S. J. Weston, A. Suppan, R. F. Camus, T. Herbert, A. C. Baines, J. B. Robinson & A. F. Moore, *Band*. Oxford University Press. <https://doi-org.ezproxy.metropolia.fi/10.1093/gmo/9781561592630.article.40774>

Søværnets Tamburkorps Venner. (ei pvm.). *Søværnets Tamburkorps*.
<https://stv.mono.net/>

Tomaro, M. & Wilson, J. (2009). *Instrumental Jazz Arranging*. Hal Leonard Corporation.

United States Air Force. (ei pvm. a). *The Airmen of Note*. <https://www.music.af.mil/USAFBand/Ensembles/Airmen-of-Note/>

United States Air Force. (ei pvm. b). *Falconaires*. <https://www.music.af.mil/Bands/US-Air-Force-Academy/Ensembles/The-Falconaires/>

U.S. Air Force Recordings. (ei pvm.). "Big band".
<https://search.usa.gov/search?affiliate=music&query=%22big+band%22>

U.S. Army Europe and Africa Band & Chorus. (ei pvm.). *Leadership*.
<https://www.band.eur.army.mil/Leadership/>

Varis, H. (2021). Rekrytoinnin haasteet sotilasmusiikkialalla – Mistä aseet työvoimapulaan? [maisterintutkielma, Jyväskylän yliopisto]. JYX-julkaisuarkisto.
<http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-202107204349>

Veliteľstvo posádky Bratislava. (2012a). *Vojenská hudba Banská Bystrica*.
<https://vepba.mil.sk/484/>

Veliteľstvo posádky Bratislava. (2012b). *Vojenská hudba Ozbrojených síl SR Bratislava*. <https://vepba.mil.sk/483/>

Wojsko Polskie. (ei pvm.). *Jednostki podległe DGW*. <https://www.wojsko-polskie.pl/jwpodlegle-dgw/>

Haastattelut

Kokko, Merja 2023. Tiedottaja. Ilmavoimien soittokunta. Haastattelu: 11.10.2023.

Sjöblom, Tia-Maria 2023. Kansainvälisten asioiden asiantuntija. Metropolia-ammattikorkeakoulu. Haastattelu: 17.10.2023.